

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SPAREKASSEN

FOR

RINGSTED OG OMEGN

1832 - 2. MAJ - 1932

AF
J. V. CHRISTENSEN

RINGSTED
FOLKETIDENDES BOGTRYKKERI
1932

OMSLAGSTEGNING, FRISER OG VIGNETTER
AF *FRITZ KRAUL*

Om Hundrede Aar er alting glemt —.

Disse gamle Ord skal gøres til Usandhed paa de følgende Blade.

For Hundrede Aar siden var Danmark paa Vej ud af en Krise, der næsten havde slaaet Folk og Rige til Jorden, men dog ikke taget Handlekraften mere af Folket og Riget, end at dette 16 Aar efter 1832 kunde deltage i et dybtgaaende Opgør baade indadtil og udadtil.

Naar Ledelsen af Sparekassen for Ringsted og Omegn har bedt mig om at give en Skildring af Sparekassens Historie i de Hundrede Aar, har det selvfølgelig været mig en Ære at gøre dette. Men Opgaven har ikke været let. Thi er det sandt, at den lever lykkeligst, der lever tyst, saa har Sparekassen for Ringsted og Omegn levet et usædvanlig lykkeligt Liv.

Ringsted Sparekasse har grumme lidt ydre Historie. Men alligevel vil man paa de følgende Blade, hvis Indhold i Hovedsagen er hentet paa Sparekassens „indre Linier“, finde et Stykke af denne Bys og denne Egns, ja ogsaa af en videre Kreds' Historie, som vil interessere.

J. V. CHRISTENSEN

Karhoff

TIDEN, STEDET OG MÆNDENE

Attenhundredaarenes Begyndelse er et Tidsafsnit, som efterlod et dybt Indtryk baade i det Slægtled, der oplevede det som modne Mænd, og i det følgende Slægtled, der som Børn havde oplevet hin uheldsvangre Tid, der minder om vor egen.

I meget minder de to første Tiaar af 1800'erne om det andet, tredje og de første Aar af det fjerde Tiaar i 1900'erne. Store Krige og deraf følgende økonomiske Rystelser bragte Slægten ud for haarde Belastningsprøver. Naar Krisen for 100 Aar siden vel nok er følt anderledes af sin Tids Mennesker end Krisen 100 Aar efter af vor Tid, skyldtes det flere Forhold. For det første blev Danmark som Stat revet med i Krigen (1807—14), og Hovedstadens Ødelæggelse med den der efter følgende Sammenstyrtning ved Bankerotten i 1813 er uden Sidestykke i vor Tids Historie. Men dertil kom, at Samfundet var svagt, lidet økonomisk modstandsdygtigt. Den for vort Landbrug tilrettelagte nye Udvikling ved Landboreformerne i 1780'erne med den derefter følgende Udskiftning af

det gamle Landsbyfællesskab, havde endnu ikke kunnet nedfælde sig økonomisk, da Krisen brød ud. A. F. Bergsøe opgør Kvægbestanden i 1838 til 834,000 (mod nu i tilsvarende Omraade 2,500,000). Han skildrer denne Landbrugets vigtigste dyriske Hjælpekilde saaledes: »Den sjællandske Kvægrace er lille af Væxt, kort i Kroppen og temmelig højbenet med høje Hofter, i det hele taget ilde dannet og uden anbefalende Egenskaber, mest sort af Farve, blandet med noget hvidt, men dog ogsaa hyppigt rødbrun eller hvid. Den giver i den bedste Marketid ca. 12 Potter Mælk, af hvilken der behøves 16 Potter til et Pund Smør.« Han skildrer de »Værksteder«, Staldene, i hvilke Køerne skal arbejde en god Del af Aaret, som »snævre, lave, mørke, slet forsynede med Lufttræk, urenlige og usselt brolagte.« 1830 var Udførslen af Smør fra Kongeriget 16,659 Tønder à 224 Pund. Udførslen var saaledes 1,9 Millioner kg mod ca. 169 Millioner kg i 1930.

Endnu i 1800'ernes Begyndelse stod mange af de nye »udskiftede« Landmænd og manglede den fornødne, om end beskedne Kapital. Og da pludselig under Krigen Billedet forandrede sig ved alle Produkters Prisstigning, dels som Følge af den store Knaphed paa Forsyninger, dels som Følge af Pengeværdiernes raslende Fald, kom man efterhaanden til at tumle med Talbeløb, der fuldstændig tog Vejret fra det sunde Omdømme. »De gale Penges Tid«, som

Efterverdenen kaldte den, lader sig slet ikke skildre med faa Ord.

Sammenbruddet kom med Krigens Afslutning og med Bestræbelserne for atter at lægge fast Grund under den danske Pengeseddel. Men medens man langsomt og uden egentlig at forstaa, hvad der gik for sig, begyndte at arbejde sig ud af Krisen, begyndte der hos nogle at dæmre en Forstaaelse af, at fast økonomisk Grundlag, selv om det skulde begynde smaat og famlende, var en Livsbetingelse baade for Nutid og Fremtid.

Endnu inden Krisen satte haardest ind og endnu under Indtrykket af den tilsyneladende Pengerigelighed, havde *Sparekassebevægelsen* begyndt at voxe frem. Den kom til os sydfra. I Festskriftet »Danmarks Sparekasser gennem 100 Aar«, udkommet 1910, fortæller H. L. Bisgaard og Johs. Schiødte, at den første kendte Sparekasse er oprettet i Brunsvig allerede i 1765, den næste 1778 i Hamborg, hvilken sidste By paa den Tid var et Forbillede ogsaa for Danmark. Det er da ogsaa betegnende, at den første Sparekasse indenfor det daværende dansk-holstenske Monarki oprettes i Kiel i 1796, den næste i Altona 1801.

Den første Sparekasse i *Kongeriget* oprettedes 1810 i *Sorø Amt* af den i alle Samfundsforhold saa levende interesserede, stærkt initiativrige Greve *F. A. Holstein* til Holsteinborg (Holsteinborg Sparekasse i Sydvest-

sjælland), og i 1816 oprettedes en Sparekasse i Odense (nuv. Fyns Stifts Sparekasse).

Man ser, at det er gaaet smaat. Men i 1820 blev paa Dansk udgivet en allerede i 1816 i London udkommen meget instruktiv Skildring af de *engelske* Sparebanker. Samme Aar oprettes Sparekassen for København og Omegn.

I Aarhundredets tredje Tiaar tager Bevægelsen derefter Fart, idet der i Aarene fra 1822 til 1829, inkl., oprettes ikke mindre end 11 Sparekasser rundt om i Kongeriget, deraf to paa Sjælland: Holbæk Amts økonomiske Selskabs Sparekasse 1825 og Helsingør Sparekasse 1829.

Som den næste i Rækken kommer *Ringsted* i 1832, idet Forberedelserne dog begynder allerede i 1831.

Naar Ringsted saaledes paa et ret tidligt Tidspunkt i Udviklingen vover sig i Kast med Opgaven, skyldes det ikke i nogen Maade, at Byen indtager en fremtrædende Stilling mellem Sjællands Stæder. Byen havde haft trange Kaar i den forudgaaende Tid. Den var i stor Udstrækning brændt i Sommeren 1806. I 10 Aar (til 1816) havde dens gamle Kirke henligget som Ruin. Byens Indbyggertal havde i 1830 endnu ikke naaet 1000, men opgives i Provincial-Lexikon over Danmark i 1830 til 950 og Tallet af dens Borgere (Næringsdrivende og Familiefædre) til 110. Men Byen er dog i en omend kun svag Udvikling. I Duus' Beskrivelse af Sorø Amt, der ud-

St. Bendtsgade (ca. 1800), set fra Vest med Provstegaarden og Schandorphs Gaard (senere Sparekassen) i Baggrunden ;
i Forgrunden tilhøjre Bomhuset. (Efter Maleri).

kom i Aaret 1840, hedder det, at Byen har 4 Gader og 118 Gaarde og Huse. De næringsdrivende Borge- res Tal var 117, Indbyggertallet er nævnte Aar opgjort til 1048. — Haandværkslauget havde 33 Medlemmer, der beskæftigede 53 Svende og Dreng. Der var 11 Brændevinsbrænderier (med en Aarsproduktion af 130,000 Potter), 12 Væverier (8 til Uldtøjer, 4 til Lin- ned), 1 Pottemager (Aarsproduktion 6000 Lerkar), 2 Garverier (der tilvirkede aarlig 70 Skippund raa Huder og Skind), 2 Møller (der aarlig formalede 3000 Tdr. Sæd) og 2 Barkmøller (der aarlig behandlede 148 Skippund Bark). (1 Skippund er 100 Pd., 50 kg). Taxationen til Bankhæftelse (Ejendommenes Værdi) 204,017 Rigsdaler, Assurancen 357,110 Rigsdaler.

Tiden var præget af en uendelig Nøjsomhed og Sparsommelighed. Frederik den Sjettes Fyndord: »Nu ville vi alle spare« var banket ind i Bevidst- heden. Og denne Sparsommelighed og Nøjsomhed var den bedste Medicin for det af de mange Omvælt- ninger syge Samfund. Samtidig er der dog en voxende Forstaaelse af, at Næringslivet bør fremmes, ikke paa den gamle merkantilistiske Maade ved de direkte Statstilskud — den Metode havde spillet Fallit —. Nu forstod man, at det først og fremmest var Driftsmid- ler, der skulde til, ikke som Gave, men *som Laan*, for at komme i Gang. Et af Datidens Tidsskrifter (»Tilskueren«, 1834) gør sig saaledes i en Artikel til Talsmand for Oprettelsen af et Laanefond, der ude-

Ringsted Torv (1873) med Skolen paa Hjørnet tilvenstre; til højre Postgaarden, Provstegaarden og Sparekassen.

lukkende skal understøtte Landmanden; thi — hedder det — uden dette ligner vort Landvæsen den Svindsottige, der med hver Dag bliver svagere og svagere. Vi have til nærværende Tid ikke et Fond, der understøtter dette, *denne Statens vigtigste, ja næsten eneste Erhvervskilde . . .* At Mangelen paa et slikt Fond maa have fordærlige Følger for vort Landvæsen, overtydes man om ved at tænke sig det Tilfælde, at Creditkassen, som understøtter Borgerne i København, blev ophævet . . . Men er et saadant Fond vigtigt her i Staden (København), hvor Hovedmassen af Rigets Mønt er i Omløb, maa det endnu langt mere være det paa Landet, *hvor Penge er et Særsyn . . .* Tidsskriftet gør sig til Talsmand for Oprettelsen af et Fond; hvis der fra samme skete »Udlaan til Proprietærer og Selvejere, vilde Aageriet ophøre, Ejendomme vinde i Værdi, Landvæsenet trives og Jordejerne befries for den — al Vindskibelighed og Virksomhed fortærende — Frygt for ej at høste Frugten af deres Stræben.«

Det er sandsynligt, at saadanne Tanker har foresvævet de Mænd, der gik i Spidsen for Sparekassernes Oprettelse, selv om det vel ikke strax har staaet dem klart, at Sparekasserne skulde være andet end Opsamlingssteder. Man vil af det følgende se, at der endogsaa var mange, der adskillige Aar efter, at den her gengivne Artikel var skrevet, saa' Sparekasserne som *en Fare*.

I Sparekassernes første Tid indgik nemlig alle Sparemidler i Den kongelige Kasse, som Statskassen den Gang benævntes. Trods alle sørgelige Oplevelser i den forudgaaende Tid opfattede Befolkningen dog Statskassen som det sikreste Sted, selv om der allerede tidlig var en Forstaaelse af, at denne Opsamling kunde hindre, at der blev Midler til de nødvendige Udlaan, ligesom ogsaa den Omstændighed, at Statskassen, efterhaanden som Pengene indgik i den fra Sparekasserne og Forholdene ændrede sig, nedsatte Renten efter December 1832 for midlertidige Indskud til 3 pCt. (mod 5, 4½ og 4 pCt. for ældre Indskud).

Hvis man tænker sig Tiden omkring 1832 som »gode gamle Dage«, tager man ogsaa fejl. Sorø Amts eneste Avis paa den Tid giver i en Artikel d. 3. Januar 1832 Udtryk for et udpræget Mørksyn: »Have nogensinde Begivenheder tildraget sig som fortjente at blive overvejede og begrundede, saa vare det de, som tildroge sig paa Verdens Skueplads i Aaret 1831. Hvilken Masse af de forskelligste Begivenheder! hvilke uventede og forbavsende Tildragelser! hvilke blodige Kampe, hvilke tøjlesløse Lidenskaber! hvilken Forvirring i Meninger og Synsmaader! hvilken Uorden i alle det borgerlige Livs Forhold! Menneskelivet synes at ville skille sig i alle sine Sammenføjninger. Hvor meget sørgeligt, hvor lidet glædeligt! . . .«

Man maa jo nok sige, at den avislæsende Del af Amtets Befolkning — ogsaa de gæve Midtsjællændere,

der søgte Husværelse i »Den Vest-Siællandske Avis« — maa have faaet noget at tænke paa i det Aar 1832. Imidlertid maa man ikke vente, at disse stærke Udbrud har nogensomhelst Hentydning til de hjemlige Forhold. Dem var man i de Tider afskaaret fra at ytre sig om. Det forbød Censuren. Det, der har sat Avisen i den voldsomme Bevægelse, er de dog mere fjerntliggende Tildragelser som Belgiens Løsrivelse fra Holland, den polske Opstand o. s. v., som optager Skildringen. Der er ikke et Ord om Tilstande og Forhold i Danmark.

Her i Landet var paa den Tid de første Spirer til en Forfatning blevet nedlagt i en karrig Jordbund, idet Planerne om raadgivende Provinsialstænder havde faaet Skikkelse. Men *Organisationer* til at tage sig af de nye Tanker paa det politiske og økonomiske Livs Omraade fandtes ikke. I Byerne virkede de gamle Laug stadig efter de snævraste Synspunkter.

Fremskuende Enkeltmænd kunde tage sig af Sagerne; men under de mange bitre Erfaringer, man havde gjort, maatte disse Mænd paa Forhaand regne med Mistillid.

Mændene, der rejste Sparekassebevægelsen i Ringsted, var fire; men *Manden* var én: *Conrad Christian Harhoff*. Ringsted Sparekasses Historie kan ikke skrives, uden at der dvæles ved denne Mand, hvis Historie i mange Maader er denne Bys Historie gennem mere end halvt Hundrede Aar. Conrad Christian

Harhoff var født i København 1785; hans Fader var Chirurgus Wilhelm Carl Harhoff, der døde 1810, hans Moder var Anne Cathrine, f. Baltzer. Som 17-aarig fik han 1802 Ansættelse paa Sorø Amts Kontor under Amtmand *P. C. Stemann*, en af sin Tids mest fremragende Administratorer, en selvraadig og kundskabsrig Mand, der var Amtmand fra 1798 til 1826, derefter i 21 Aar den danske Enevældes førende Minister i dens sidste 21 Aar. I Stemann saa Harhoff sit Forbillede, og — om end i mindre Format — var han hans Efterligner. En af Enevældens sidste Provins-Embedsmænd, der hævdede Enevældens Principer i sin Bystyrelse, længe efter at Enevælden var politisk afskaffet — saadan var Harhoff.

Han var, sikkert ved Stemanns Protektion, blevet Byfoged i Ringsted og Herredsfoged i Ringsted Herred og Skjoldenæsholm og Svenstrup Birker i 1814. Og i Ringsteds Historie i de følgende 55 Aar sporer man overalt hans økonomisk-forsigtige, men dog fremad-drivende Initiativ.

Ham er det, der i 1816 — sammen med Amtsprovst, senere Biskop P. H. Mønster — tager Initiativet til Genrejsning af den i 1806 ved Branden delvis ødelagte Kirke. Ringsted Sygehus og Gasværk i deres ældste Skikkelse hører til hans senere Periode. Han var „*selv*“. Anekdoterne om ham og hans Forhold til Borgerrepræsentationen, senere Byraadet, lever endnu. Ingen talte ham imod. Og hvis nogen gjorde

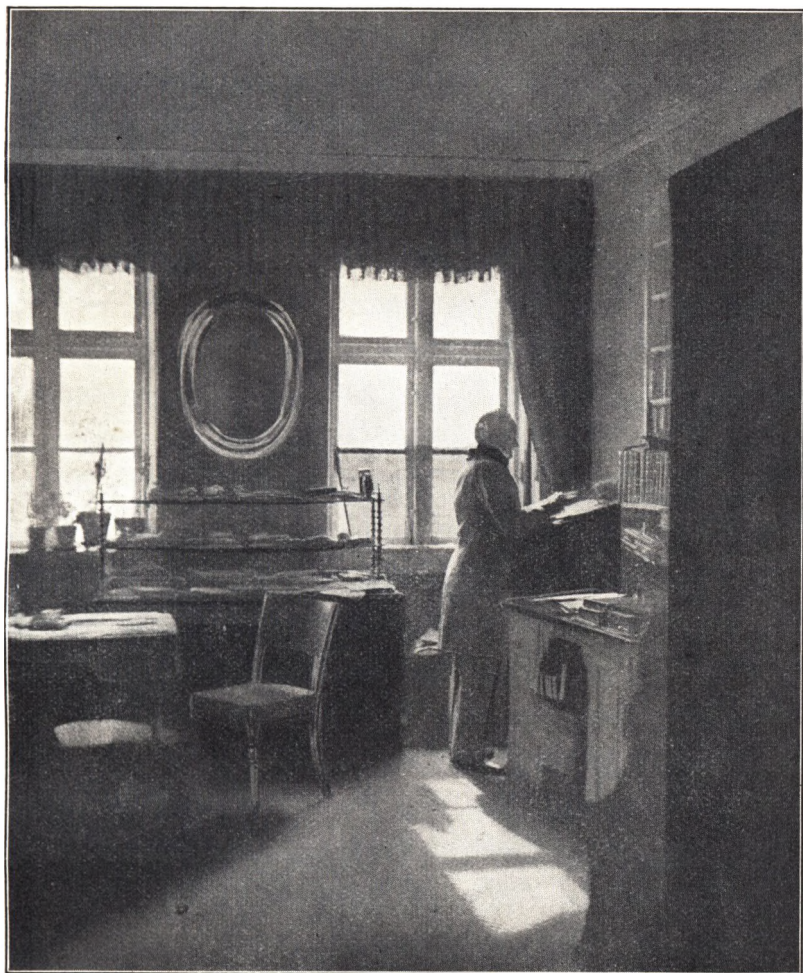
det, faldt det i Reglen ikke heldigt ud. Hans Medstyreres Stilling til ham karakteriseres bedst ved den Sætning, som skal være udtalt en Gang i Byraadet af et absolut loyalt Medlem: »Vi er i denne Sag, som og i alle andre Sager, ganske og aldeles af Konferensraadens Mening.« Lad Citatet være sat paa Spidsen. I Hovedtrækkene passer det.

Men at Byens Folk nærrede de varmeste Følelser for ham, foreligger der fra hans senere Aar adskillige Vidnesbyrd om. Paa hans 40 Aars Jubilæumsdag i 1854 overrakte Byens Borgerrepræsentanter ham en Adresse og en Sølvpokal; der holdtes Fest for ham paa Raadhuset, og ved en Aftenfest i Klosters illuminerede Have hilstes han med Kongehyldest (9 Hurra). Hans Buste, udført af *Bissen*, staar endnu i Ringsted Retssal, og et Litografi fandtes for indtil faa Aar siden i adskillige Hjem i Ringsted og Omegn. Ved hans Død bragte »Sjællandsposten« i sin Spids følgende Digt:

Et helt Livs Kæmpekraft, en høj Aands Stræben
han offred, Ringsted, Dig til Held;
saa derfor, Høj og Lav, har Tak paa Læben,
en Tak for Alt, et vemodsfyldt Farvel.
Tid følger Tid; der tabes, vindes.
Men Harhoffs Navn vil længe mindes.

Om Harhoffs Forhold til Sparekassen og dennes Sparere gaar der mange Historier den Dag i Dag. Han raadede ret enevældigt og vogtede ikke alene paa

Interiør fra Konferensraad Harhoffs Kontor i Ejendommen
i St. Bendtsgade.

Kassens, men ogsaa paa Sparernes Tarv. Naar Folk kom for at hæve Penge, spurgte han ikke saa sjældent — som han spurgte en Kone fra Kværkeby —: »Er det nu ogsaa nødvendigt, at Mor hæver de Penge;

tror Mor ikke, det vilde være klogere og sikrere at lade dem blive staaende?» Det hændte ikke saa sjældent, at han naaede, hvad han tilsigtede.

En Gang havde han en Forhandling med en Gaardmand fra Sigersted, som skulde bruge en ret betydelig Sum. »Tror Far nu ogsaa det er nødvendigt?» spurgte Harhoff; han talte altid i tredje Person. Jo, det var nødvendigt. Harhoff udbetalte saa Pengene, men da Manden fra Sigersted kom hen i sin Købmandsgaard og talte sin Beholdning efter, viste det sig, at han nu havde 100 Daler mere i Tegnebogen end han efter sit Forlangende skulde have.

Som den hæderlige Mand, han var, gik han strax hen til Sparekassen og traf atter Harhoff. Ja, saadan og saadan var det da gaaet, sagde Manden; han havde faaet 100 Daler for meget.

Havde Sigerstedmanden ventet at høste Tak og Anerkendelse, tog han fejl. Harhoff saa paa ham med et overlegent og vantro Smil, idet han sagde: »Nej, dér ta'r Far fejl; han har haft 100 Daler mere, end han selv troede.«

Nej, Nej, det var da helt umuligt; han havde saamænd ikke saa mange Penge o. s. v.

Men Harhoff afbrød hans Betragtninger med en Haandbevægelse: »Vær han blot rolig, Far, han har været 100 Daler rigere, end han selv troede.« Harhoff hyldede den gyldne Regel: »Banken tæller ikke forkert!«

Smaaahaandværkerne i Ringsted kom han ogsaa godt ud af det med, naar han forhandlede om Penge-sager. Han var liberal med Udlaan af Smaalaan, som naar Rebslageren skulde have Hamp og ikke havde Kredit, eller naar Smeden skulde have Raajærn. Men han ønskede ikke Vrøvl om Spørgsmaalene.

Denne Mand, der i 1831 havde 17 Aars Embeds-gering i Ringsted bag sig og nød udstrakt Tillid i By og Omegn, var den rette til at gaa i Spidsen for Arbejdet med Rejsning af en Sparekasse.

Men han har forstaaet, at ene Mand skulde han ikke prøve paa at løse Spørgsmaalet, og som den udprægede og bevidste Embedsmand, han var, har han set sig om i Kredsen af Egnens Embedsmænd. I Ringsted Præstegaard, der paa den Tid laa overfor Raadhuset paa den anden Side Torvet — der hvor nu St. Knudsgade munder ud i Torvet — sad den myndige, paa den Tid 52-aarige Distriktsprovst *N. Chr. Ludv. Bentzon*, som havde et Navn, der var godt kendt ud over Landet. Bentzon, der havde været Præst i Snedsted fra 1809, havde i 1812 oprettet et Seminarium i nævnte By og var i 1830 kommet til Ringsted.

Den anden Præstemand i Egnen, med hvem han indledede Forhandling, var *Gerhard Giese Salicatti* (senere *Salicath*) i Haraldsted-Allindemagle; han var paa den Tid en Mand paa 44 Aar (født 1788) og

havde været Sognepræst i Haraldsted-Allindemagle siden 1815; hans senere Forfremmelse (1833) til Sognepræst ved den store St. Mikkels Kirke i Slagelse og til Provst (1841) viser, at han var en Mand,

Distriktsprovst
N. Chr. Ludv. Bentzon.

der nød Anseelse; efter Overlevering i Slægten skal han senere have faaet Tilbud om at overtage et Bispeembede men ønskede det ikke. Der siges om ham, at »han bevægede sig i en stille aandig, kirkelig og huslig Virksomheds Sfære« — han døde i sit Embede i Slagelse, 60 Aar gl., lige efter at være udnævnt til et nyt Embede.

Den fjerde Mand, som gik ind i Arbejdet, var en af Ringsteds verdslige Embedsmænd, Kammerraad og Consumtionscasserer *Christian Heilmann*; Konsumtionskassereren var en Slags Toldforvalter, under hvem Konsumtionen eller Accisen (Afgiften af Varer, der tilførtes Byen) sorterede. C. Heilmann er ikke kommet med i Sparekassens første Bestyrelse, fordi han var Pengemand. Hans Livshistorie, skildret i Slægten Heilmanns Slægtbog, fortæller det modsatte om ham, men han var en prægtig Karakter, stærkt kunstnerisk indstillet med Sans for Tegning og Musik, afholdt af alle, med hvem han kom i Berøring. Han havde været ansat ved Toldvæsenet i Ringsted siden 1824. Der var paa

den Tid to Toldembedsmænd i Ringsted, nemlig Konsumtionsinspektøren og Konsumtionskassereren. Inspektøren var betydelig bedre lønnet end Kassere- ren. Inspektørens Embede indehavdes i 1830'erne af Kaptajn *Frederik Moltke* (en Bro- der til Tysklands senere »store Moltke«). Inspektør Moltke maa have været en sjælden nobel Ka- rakter. Da han saa', hvor vanske- ligt Heilmann havde ved at klare sig, udvirkede han, at de to Mænd i 1839 kom til at bytte Stillinger og Indtægter. Heilmann kom dog kun en kort Tid til at nyde godt af de ændrede Vilkaar, idet han døde allerede den 24. Januar 1840, 62 Aar gammel. Han fik et smukt Eftermæle i »Aarhus Avis«, der, saa mærkeligt det lyder, paa den Tid læstes en Del i Midtsjælland.

Kammerraad
Christian Heilmann.

Disse fire, saa vidt man kan skønne, vidt forskellige Mænd mødes i Maj 1831 for at træffe de forberedende Skridt til Oprettelsen af Sparekassen for Ringsted og Omegn.

Til det næste Led af Styrelsesmedlemmer, der dog praktisk talt rækker helt op i Sparekassens første Tid, hører Konsumtionskasserer, senere Kammerraad *H. G. Fog*, der afløste *C. Heilmann* i Stillingen ved

Toldvæsenet og som Medlem af Sparekassens Direktion. H. G. Fog, der var født d. 13. August 1800, havde i 6 Aar været ansat ved Toldvæsenet i den danske Koloni i Trankebar i Forindien; men hans Familie

Sognepræst
G. G. Salicath.

kunde ikke taale Klimaet, og ved direkte Henvendelse til Kongen søgte han at blive forflyttet; endnu inden der var kommet Svar paa hans Andragende, brød han op, og efter en svær Sørejse hjem — en 6-aarig Datter døde undervejs — fik han Ansættelse i Ringsted og arvede efter kort Tids Forløb ogsaa Heilmanns Stilling i Sparekassen. Fog døde den 14. April 1868.

Det ved Salicaths Bortrejse fra Egnen ledigblevne Mandat synes at have været ledigt i 15 Aar. Først 1852 blev det besat med daværende Sognepræst *F. L. Steenberg*, der var Sognepræst i Ringsted og Benløse (siden Provst) fra 1847 til 1870.

Ved den Fornyelse af Sparekassens Direktion, der fandt Sted i 1852, kom der tre nye Mænd til, nemlig foruden Sognepræst Steenberg to Mænd af Slægten Neergaard, for hvilken der siden uafbrudt har siddet Repræsentanter. De to Neergaard'er — henholdsvis til Svenstrup og Skjoldenæsholm — sad der praktisk talt lige længe, nemlig i henholdsvis 40 og 39 Aar.

Joachim Bruun de Neergaard til Svenstrup har

faaet en meget underholdende Biograf i sin nu afdøde Dattersøn Baron Joachim Wedell Neergaard til Svenstrup i »Svenstrupbogen«. J. Neergaard, som han altid underskrev sig i Sparekassens Protokol, var en udpræget Jorddrottype, der fulgte sit Gods' Sager i alle Enkeltheder. Da man foretog Forhugget til Vestbanen gennem Rye Skov ved Borup, udraabte han rasende: »De Barbarer!« — fordi de huggede hans Skov. Han afgang personlig til sin høje Alderdom alle Godsets Sager. Han var politisk interesseret, begyndte sin Løbebane som Medlem af Stænderforsamlingen i 1847, blev 1875 kongevalgt Medlem af Landstinget og beklædte denne Stilling til sin Død 1893.

Kammerraad
H. G. Fog.

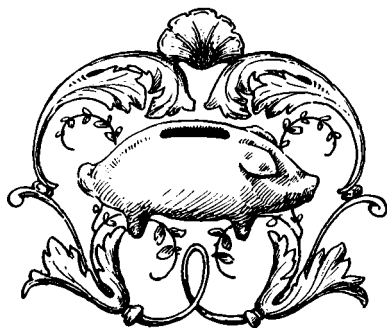
Theodor Bruun de Neergaard til Skjoldenæsholm var født 1808 og Broder til fornævnte. Om ham skriver Baron Wedell Neergaard i »Svenstrupbogen«, at han »ligesom min Bedstefader var en konservativ gammel Herre, men unægtelig af en mindre vid Horizont. Udover sin Virksomhed i Ringsted Sparekasse, hvor han igennem mange Aar trofast mødte hver Onsdag for at modtage Indbetalinger, havde han ingen offentlige Hverv.« Han døde d. 29. April 1891.

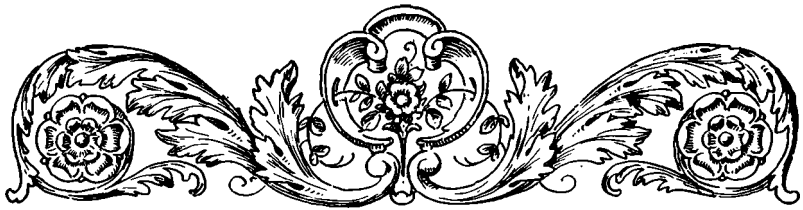
H. G. Fog er ikke den eneste fhv. Embedsmand i

de gamle danske Kolonier, der efter Hjemkomsten har faaet Tillidspost i Sparekassen. Da Provst Benzon i 1866 udtraadte af Direktionen, afløstes han af fhv. Guvernør, Amtsforvalter *E. Carstensen*, der vist nok mellem Medlemmer af Ringsted Sparekasses Direktion er den, der har haft den ejendommeligste Løbebane, idet han, der var født paa Malta 1815, 1841 var blevet udnævnt til Assistent i de danske Faktorier paa Guineakysten og fra 1844—50 Guvernør. Efter Koloniens Salg i 1850 blev han i 1853 Amtsforvalter i Ringsted, fra hvilken Stilling han med Amtsforvalterembedets Ophævelse afskedigedes i 1867; derefter udtraadte han af Sparekassens Ledelse og tog Bolig i København, hvor han døde 1898. Og endelig skal i Rækken af de Mænd, der var gamle Harhoffs Medarbejdere, nævnes den sidst tilkomne af disse, nemlig Proprietær og Møllejejer *M. Høeg Staun* til Englerup, der forsaavidt repræsenterer en ny Linie i Udviklingen, som Medlemmerne af Direktionen hidtil overvejende havde været Embedsmænd eller Storgodsejere. Staun repræsenterede Storbønderne, Proprietærerne; men forøvrigt skal hans Indtræden i Ledelsen af Pengeinstituttet sikkert ogsaa ses i Sammenhæng med hans Slægtskab med den foran omtalte H. G. Fog, hvis Svigersøn han var. Proprietær, senere Justitsraad Staun var født 11. Oktober 1813 i København, kom til Englerup med sine Forældre i 1821, fik 1844 Skøde paa Ejendommen, som han udvidede betydeligt. Han

var Medlem af Sorø Amtsraad fra 1864—71, Stifter af Dansk Møllerforening (siden dens Æresmedlem) og røglede mange offentlige Ombud. I Ringsted Sparekasses Direktion indtraadte han i 1869 og sad i den til sin Død, d. 23. Januar 1894.

Hermed har vi kort nævnt de 9 Mænd, der var gamle Harhoffs Medarbejdere i kortere eller længere Tid i de 39 Aar, i hvilke Harhoff selv var Direkti-
onens Formand og i stor Udstrækning Sparekassens egentlige Leder.

BEGRUNDELSEN FOR SPAREKASSENS OPRETTELSE

Der foreligger i det tilgængelige Materiale ikke Oplysninger, der kan give direkte Vink om, hvorfor Byfoged Harhoff netop omkring 1830 er skredet til Handling. Man maa vist snarest antage, at det er »Tidsaanden«, Exempel andet Steds fra o. s. v., der har givet Anledningen. Netop i disse Aar havde Kongerigets den Gang tredje største Handelsby, Helsingør, oprettet en Sparekasse (1829). Foregangsmanden i Helsingør, Etatsraad Stenfeldt, var en med Harhoff beslægtet Embedsmandstype — faa Aar efter sad de begge i de raadgivende Provinsialstænder, og begge var de vel anskrevne i Regeringskontorerne i København. Ogsaa i Randers var der i disse Aar (1829) oprettet en Sparekasse. Naar man sammenholder de Betragtninger, der fra disse tre Steder omtrent samtidig er gjort gældende, møder man selvfølgelig beslægtede Tanker. Henvendelsen fra Ringsted giver en baade fyldig og god Begrundelse, der findes i følgende i Sparekassens første Kopibog opbevarede

*Skrivelse til det kgl. danske Kancelli
af 28. Maj 1831.*

»Gavnigheden af hensigtsmæssigt indrettede Sparekasser er formentlig saa tilstrækkelig stadfæstet, at det vilde være aldeles overflødigt i saa Henseende at fremkomme med nogen udførlig Forestilling. Vi indskrænker os derfor til underdanig at bemærke, at ogsaa her i Egnen allerede længe er følt Afsavn af en saadan Indretning, og at Trangen til samme idelig vorder større, efterhaanden som det bliver vanskeligere at faa smaa Summer gjort frugtbare mod betryggende Sikkerhed. I Særdeleshed lide unge Mandspersoner, som have Arvelodder under Overformynderierne, ofte herunder; thi naar de have opnaaet en Alder af 18 Aar, skulle de selv modtage deres Arvepart, hvilken efter de nu beskaarne Vanskeligheder for Indsættelse af Umyndiges Midler som oftest udbetales dem i Contant. At vi ikke allerede tidligere har søgt at raade Bod paa dette Savn, er alene foranlediget ved tilfældige Omstændigheder.

Vi undertegnede have da nu forenet os om, hvis saadant vinder allerhøjeste Stadfæstelse, at ville under vores Bestyrelse oprette en »Sparekasse for Ringsted og Omegn« — hvis Bestyrelse vi ere villige til som Direction at overtage, uden at vi nu eller i Fremtiden herfor ville fordre eller have nogen Godtgjørelse, naar alene denne velgjørende Indretning maatte nyde den for de oprettede Sparekasser sædvanlige Benaadning.

Idet vi nu give os den Ære at vedlægge Udkast til de Vedtægter, hvorefter vi formene, at Sparekassen kunde indrettes, tillade vi os tillige underdanig at anholde, om Det Kongelige Danske Cancellie vilde have den Bevaagenhed gunstigst at udvirke fornøden allerhøjeste Resolution til en saadan Indretnings Etablering, og at samme derhos maatte blive skænket følgende Benaadninger.

1. Fritagelse for, at de i Sparekassen indskudte Summer kunne belægges med Arrest eller Beslag.

2. Fritagelse for Benyttelse af stemplet Papir til de Beviser, som udstedes for til Sparekassen skete Indskud, og hvilke Beviser vi efter Bekræftelse af Vedtægterne ønske at maatte give i lige Afregningsbøger, som der bruges i Sparekassen i Kiøbenhavn.

3. Tilladelse til, at Indskudene, dog kun i 100 Rdl. Parter, maatte afgives til den kgl. Kasse og modtages paa Ringsted Amtstue, og at af saadanne Indskud de første 50,000 Rdl. maatte forrentes med 5 pro Cent, de følgende 50,000 Rdl. med $4\frac{1}{2}$ pCt. pro Anno og de øvrige Summer med 4 pro Cent fra Indskudsdagene. — At de indbetalte Summer af indtil et Beløb af 10,000 Rdl. Sedler maatte kunne hæves efter 3 Ugers foregaaende Begjæring og det øvrige efter 3 Maaneders Opsigelse til ordinær Termin.

4. Portofrihed for den Correspondance som Directionen i den Anledning maatte have med den kgl. Direction for Statsgjælden og den synkende Fond,

og naar samme indskrænkes hertil, er det klart, at aldeles ingen Misbrug kan flyde deraf. Skulde der være andre Begunstigelser, som ere forundte eller meddeles lignende Indretninger, tør vi vel haabe, at ogsaa denne Sparekasse gjøres deelagtig deri.

Med Hensyn til de af os udkastede Vedtægter, bemærke vi, at disse for det meste ere aldeles overensstemmende med Reglerne for Sparekassen i Kiøbenhavn, og at Grunden til, at vi have fastsat i tredie Post a et længere Varsel for Summer, der ere over 100 Rdl. alene er, at vi derved have troet at afværge saadant Misbrug af Sparekassen, som man siger at skulle være afstedkommet derved, at Indskudene efter en meget kort Varsel — eller egentlig strax paa Anfordring — kunde faaes udbetalte. Findes det, at der gives flere Forandringer og Tillæg, som bør gives Vedtægterne, da have vi ikke alene intet herimod, men det vil endog være os særdeles kjært at fyldestgjøre ethvert Vink, som i saa Henseende maatte blive givet os, siden vi ingen anden Hensigt have end at gjøre Indretningen saa almeennyttig som mueligt er.

Endelig tilføjes, at vi i Vedtægterne aldeles intet have talt om Control, end at Interessenterne er givet Adgang til at efterse Regnskabet og deres Conto, hvortil Aarsagen er, at vi ansee det at være en Selvfølge, at hele Indretningen til enhver Tid er undergivet, hvad Revision eller Control der fra det Offentliges Side maatte eragtes fornøden og desuden skal med

det kgl. Danske Cancellies gunstige Tilladelse Regnskab for Sparekassens Indtægt og Udgift samt nøiagtig Oversigt over dens Forfatning aarlig til samme blive fremsendt.«

Kancelliets Svar paa denne Henvendelse forelaa den 6. September 1831 fra Sorø Amt og kommunikeredes af Amtet den 11. September. Kancelliet kunde ikke gaa ind paa det foreslaaede Beløb af 50,000 + 50,000 Rdl. til Rentebegunstigelse, men nedsatte dette til ialt 30,000 Rdl.

I Skrivelse af 15. September 1831 til Amtet beklager Sparekassens Stiftere denne Nedsættelse og anmoder Amtmanden om at gøre Indflydelse gældende, saaledes at Beløbet i alt Fald forhøjes til 50,000 Rdl. Med Hensyn til Portofriheden for Forsendelserne til og fra Sparekassen henvistes Stifterne til at forhandle med den kongelige Generalpostdirektion.

Det lykkedes dog ikke at faa Beløbet ændret. I en *gennem Amtet* meddelt Skrivelse hedder det, at Direktionen for Statsgælden og den synkende Fond er bemyndiget til »af den for Købstaden Ringsted og Omegn paatænkte Sparekasses Midler at modtage indtil et Beløb af 30,000 Rigsdaler, Halvdelen mod 5 og Halvdelen mod $4\frac{1}{2}$ pCt. aarlig Rente samt Tilbagebetaling efter 3 Ugers Opsigelse . . . saavel som og til at modtage de Summer, som Bestyreren for ovennævnte Sparekasse siden maatte ønske at indbetale i Statsgældskassen mod en aarlig Rente af 4 pCt. og

paa et Aars Opsigelse fra enten [den ene eller den anden] af Siderne.« Ligeledes bevilgedes Andragendet om, at Beviserne for Indskud ikke kunde belægges med Arrest eller Beslag.

Den egentlige Bevilling til Sparekassens Oprettelse lyder:

Bevilling for Sparekassen for Ringsted Kjøbstad og Omegn, at de Indskud, som staa i samme ikke maa belægges med Beslag eller Arrest.

*Vi FREDERIK DEN SJETTE
af Guds Naade Konge til Danmark,
de Venders og Goters, Hertug til
Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken,
Lauenborg og Oldenburg*

Gjøre vitterligt: at vi efter allerunderdanigst Ansøgning og derom indgiven Erklæring allernaadigst have bevilget og tilladt, ligesom vi og i Overensstemmelse med Vor allerhøieste Resolution af Dags Datum hermed bevilge og tillade, at de Beviser eller Contrabøger, som meddeles dem, der gjøre Indskud i den Sparekasse, som Os elskelige Conrad Johan Christian Harhoff, Vor virkelige Justitsraad, Herredsfoged og Skriver, Byefoged og Skriver i Ringsted samt Birkedommer og Skriver i Skioldenæsholm Birk, i Forening med flere Embedsmænd i Ringsted Herred agter at oprette for Ringsted Bye og Omegn, maa udfærdiges paa ustempelt Papiir, dog at i samme Beviser og Contrabøger

indføres, at de paa Grund af denne vor allernaadigste Bevilling udstedes paa ustemplet Papiir. Hvorefter alle Vedkommende sig have allerunderdanigst at rette. Forbydende Alle og Enhver, eftersom foreskrevet staar, at hindre eller i nogen Maade Forfang at gjøre under vor Hyldest og Naade. Givet i vor kongelige Residensstad København den 8. Februar 1832.

Under Vor kongelige Haand og Segl

FREDERIK R.

L. S.

Schønheyder.

Kongslev. Meyer. Collin.

Unsgaard.

DEN 2DEN MAJ 1832

betragtes som Sparekassens Stiftelsesdag. Den 2den Maj var Sparekassens Stiftere nemlig samlede for at underskrive de Bestemmelser og Vedtægter, der indføjedes i Sparekassens Kontrabøger, Bestemmelserne om Indskud, Uddrag, Forrentning, Opsigelse o. s. v. Renten fastsattes til 4 pCt.; den begynder naar et Indskud er 3 Rdl. og beregnes fra den 11. i Maanedens.

Direktionen skulde bestaa af Stifterne. Naar Afgang indtraf, skulde de tilbageværende Direktører vælge en ny Direktør, »som fortjener Medborgeres Tillid og, lig Stifterne, er villig til at overtage Forretningen uden nogensomhelst Godtgjørelse.«

Sparekassen fik Kontor paa Ringsted Raadstue, hver Onsdag fra Kl. 9 og saalænge Forretningen udfordrer det, samt 2. Maj og 2. November.

Kassebeholdningen skulde, saasnart den var over 100 Rbdl., indsendes til den kgl. Kasse, medmindre man kunde forudse, at der var umiddelbart forestaaende Brug for Pengene.

Til Bogholder antoges Examinatus juris Carl Jensen, Ringsted.

Forud for disse Beslutninger var den første offentlige Kundgørelse om Sparekassens Tilværelse tilgaaet Offentligheden.

Den fandtes i »Statstidende« (»Berlingske Tidende«) og i Sorø Amts eneste daværende Blad »Den Vest-Sjællandske Avis« i Slagelse:

»SPAREKASSEN FOR RINGSTED OG OMEGN.

Med allerhøieste Tilladelse og med de sædvanlige Benaadninger og deriblandt Arrestfrihed for de Summer, som indskydes i Sparekassen, Fritagelse for Brug af stemplet Papir til de Beviser eller Contrabøger, som meddeles for Indskuddene, og Tilladelse til at maatte afgive Pengesummerne til den Kongelige Kasse til Forrentning, have vi Under tegnede oprettet en Sparekasse for Ringsted og Omegn.

Denne Indretning aabnes første Gang Fredag den

4de Mai førstkommende Formiddagen Kl. 9 i sammes Locale paa Ringsted Raadstue, og for Fremtiden er Contoiret aabent hver Onsdag Formiddag Kl. 9 og desuden efter hvert Aars 2den Mai og 2den November med Hensyn til, at Indretningen især forventes afbenyttet af Tjenestetyende. Til de nævnte Tider modtages Indskud fra 1 Rbd. til 500 Rbd. saa vel i Sølv mønt som i Sedler, og af de Summer, som indskydes svares 4 pCt. i aarlig Rente, hvilke Renter, forsaavidt de ikke hæves i de ordinære Terminer, tillægges Capitalen og derefter ligeledes forrentes.

De specielle Vedtægter og Bestemmelser for Sparekassen findes trykte foran i Contrabogen, som enhver Indskydende erholder, og er for det meste overensstemmende med de Regler som følges ved Sparekassen i Kiøbenhavn.

Directionen for Sparekassen for Ringsted og Omegn
den 12. April 1832.

Harhoff. Bentzon. C. Heilmann. G. Salicatti.

Senere forekommer regelmæssige, men mindre Annoncer i de samme to Blade.

Resultatet af det første Aars Arbejde er ikke altfor straalende. Da Sparekassen i August 1833 bekendtgør sit første Regnskab, er det paa Interessenternes Konti indestaaende Beløb 11,859 Rdl. Sølv og 36,709 Rdl. Sedler; det samlede Indskud havde været 53,442 Rdl., men 4873 Rdl. var uddraget igen.

Regnskabet tilstilledes under 15. August 1833 Amtet i Duplikat, idet det ene Regnskab skulde indsendes til det kgl. danske Kancelli; ligeledes var Regnskabet fremlagt paa Sparekassens Kontor, hvor enhver Interessent kunde gøre sig bekendt med det.

HVOR DE FØRSTE INDSKUD KOM FRA

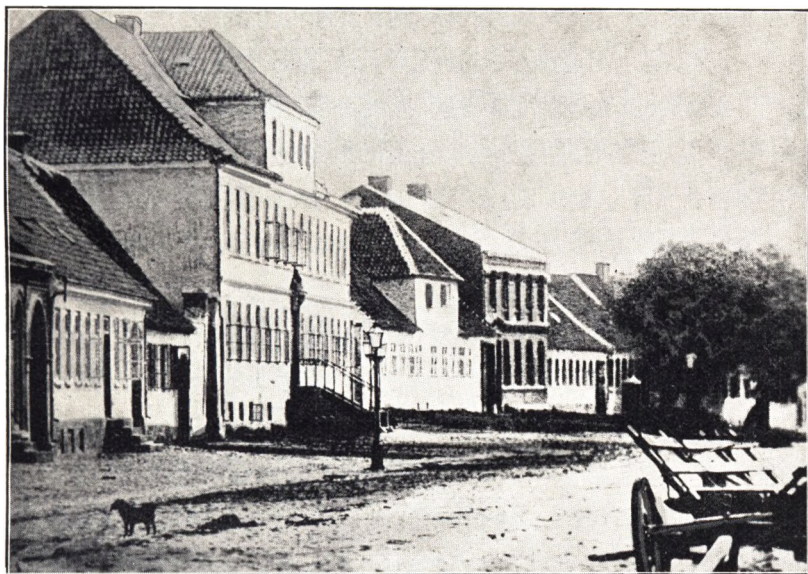
Det er interessant at mærke sig, hvorledes Indskyderne geografisk fordeler sig. Blandt de første 100 Indskydere, der har faaet Sparekassebøger á 16 Rigsbankskilling udleverede, hører det store Flertal til Ringsted og Omegn, idet vi dog i denne Forbindelse ogsaa henregner Hasleveggen til Ringsteds Omegn. 35 Indskydere af de første 100 hører til Sorø og Omegn og fjernere Dele af Sjælland. Indehaverne af de 10 første Kontrabøger er: Niels Carlsen i Lære hos Væver Ditmer i Ringsted, Lars Jensen af Allindemagle (en Søn af afd. Jens Hansen i Haraldsted)*), Hans Pedersen, en Søn af Sognefoged Peder Olsen i Estrup, Ole Pedersen, do. do., Jørgen Pedersen, do. do., Ringsted Købstads Borgervæbningsfond, Thomas Thomsen, Kontorist i Ringsted, Christian Frederik Petersen, en Søn af Vognmand H. Petersen, Ringsted, Ane Petersen, en Datter af do., og Søren Nielsen (»kvitteres af Pastor Salicath i Haraldsted«). Mellem de senere Indskydere møder man bl. a. flere Repræsentanter for Familien Stemann i Sorø, saaledes Elise

*) Se i det Følgende dette Indskuds mærkelige Skæbne.

Apoteket, Postgaarden, Provstegaarden og Sparekassen, ca. 1870.
(Efter gl. Tegning).

Henriette S., Datter af Kammerherre, Amtmand Stemmann, Poul Christian S., Søn af do., og Johan Andreas S., Søn af do.; Amtmand Stemmann omfattede altid Harhoff og dennes Foretagender med stor Interesse. Ogsaa en anden kendt Slægt fra Sorøegnen, Nygaards fra Frederikskilde, er livligt repræsenteret, nemlig ved 5 Døtre og 3 Sønner samt selve Husfruen, født Ross. Den Tids forskellige Overformynderier, saaledes Rønnebæksholm, Vester Flakkebjerg Herreds, Løvenborg o. s. v., er Indskydere for deres Myndlinge. Standspersoner som Distriktskirurg Græbell, Provst Bentzon i Ringsted, »Hendes Naade« D. E. J. v. Stemmann i Sorø (Amtmandinden), Institutioner som »Det

Postgaarden, Provstegaarden, Sparekassen og i Baggrunden
Rossings Gaard (nuv. Casino), ca. 1870.

Moltke'ske Legat til Herlufsholm Stiftelse«, Korsør Købstads Fattigvæsen, Skelskør Købstads Skolevæsen, St. Gertruds Kirke i Korsør o. fl. er Indskydere i det første eller det andet Aar.

Undertiden undres man over den knappe Betegnelse af Indskyderne, som naar der nævnes: »Pigen Grethe i Aversie« eller »Pigen Stine, en Plejedatter af Claus Madsen i Sandby, Brødhandlerske i Ringsted.« Af kendte Ringstednavne som Indskydere kan nævnes Madam Grundtvig, Madam Sophie Wengel, født Aabye, Wilhelmine Wengel, Datter af Apoteker W., Caroline W., do. do., Kammerraad og Universitetsforvalter Grüner i Ringsted o. s. v.

De første Sparekassebøger løses under 11. November 1832, i nævnte Termin ialt 123 Bøger, i 1833 ialt 210 Bøger, i 1834 ialt 260 Bøger, i 1835 ialt 283 Bøger og i 1836 ialt 330 Bøger, saaledes at Sparekassen efter de første 5 Aars Forløb stod med 1206 Konti.

Ejendommeligt er det at lægge Mærke til, hvorledes Sparekassens Omraade i disse første Aar breder sig over hele Vest-, Syd- og Nordvestsjælland, det er dels de stedlige Overformynderi-Institutioner paa de sjællandske Godser, dels ogsaa i stor Udstrækning Privatfolk fra alle Egne af Sjælland, der benytter Sparekassen; endvidere har en Mængde Sognes Fattigkasser deres Konto i Sparekassen.

Fraset Ringsted- og Sorøegnen er allerede i 1830'erne Slagelse og Omegn stærkest repræsenteret blandt Sparekassens Indskydere. Dette hænger sammen med, at Sparekassen, som vi i det Følgende skal se, i 1834 oprettede et Modtagelsessted i Slagelse, idet Harhoff nogle Gange om Aaret (i Terminerne) kørte ned til Slagelse og modtog Indskud — »holdt Kontordage«, som man senere kaldte det.

Mellem Indskyderne er Tyendet og Haandværks-svendene strax meget talrigt repræsenterede. Det giver et helt socialt Billede, naar man ved en Stikprøve mellem Indskyderne fra 1837 møder Karlen Hans Henrich Christensen, tjenende Sekretær Møller paa Hesselholm, Lars Andersen af Kagstrup, tjenende paa Gunderslevholm, Lars Pedersen af Skelbye, Niels

Pedersen af Lund, Røgter Jens Peder Jensen »fra Jylland«, Smed Lars Mortensen, Ane Kirstine Jensdatter fra Gelsted, Sophie Larsdatter af Dysted og Karen Marie Christensdatter, alle ligeledes tjenende paa Gunderslevholm, som Indskydere. Man sporer sikkert her Husbondens heldige Indflydelse.

SPAREKASSENS UDVIDEDE OMRAADE

Allerede i 1834 sker der en betydningsfuld Udvidelse af Sparekassens Virkeomraade. En af Sparekassens Stiftere, Pastor *Salicath*, var 1833 blevet forflyttet fra Haraldsted til Slagelse. Og *Salicath* i Forbindelse med Birkedommer, Justitsraad *Beck* i Antvorskov Birk har derefter forhandlet med den øvrige Direktion om at udvide Sparekassen i Ringsted til en Amtssparekasse med en *Filial i Slagelse*. Herom redegør Harhoff i en Skrivelse af 9. Oktober 1834 til Grev *Holstein* (formentlig i dennes Egenskab af Leder af Amtets anden og ældre Sparekasse). Det betonedes i denne Skrivelse, at Sparekassen i Ringsted allerede modtager Indskud fra hele Amtet og saaledes meget vel kunde kaldes en *Amtssparekasse*. Men det tilføjedes, at Sparekassen slet ikke ønskede at lægge nogen Forhindring i Vejen for flere Sparekassers Oprettelse i Amtets andre Købstæder. At oprette en *Filial* mentes at maatte paadrage Direktionen et Ansvar, som aldeles ikke stod i Forhold til den Nytte, der derved kunde fremskaffes. Derimod meddeltes det, som foran nævnt, at man

agtede 4 Gange aarlig at modtage Indskud i Slagelse og efterhaanden varetage almindelige Sparekasseforretninger. Harhoff sendte samtidig Genpart af Kontrahøger, Vedtægter o. s. v. til Grev Holstein. Og allerede den 16. Oktober 1834 bekendtgjordes, at Sparekassen modtog Indskud paa *Raadstuen i Slagelse*, første Gang den 7. November, Formiddag Kl. 10.

Indskudene i Sparekassen stiger iøvrigt fra 17,843 Rdl. Sølv + 45,872 Rdl. Sedler i 1834 til henholdsvis 22,352 + 67,112 Rdl. i 1835. Og mens den kgl. Kasse endnu i 1834 har faaet alle Pengene til Forrentning med Undtagelse af 16,000 Rdl., er Udlaanene i 1835 steget til 35,000 Rdl.

Sparekassens første store *offentlige* Laaneforretning afsluttes med *Slagelse Kommune* Efteraaret 1835 om et Beløb paa 20,000 Rigsdaler. I en Meddelelse til Amtet af 31. December 1835 finder man den interessante Meddelelse, at Beløbet af Sparekassen er udbetalt Slagelse Magistrat og »eligerede Mænd« (Datidens Byraad) med 5000 Rdl. Sølv mønt og 15,075 Rdl. Sedler. De 75 Rigsdaler i Sedler repræsenterer disses Underkurs i Forhold til Sølvfoden og er altsaa et Vidnesbyrd om, at Danmark nu paa det Nærmeste var over den haarde Krise, der havde hærget Landet siden 1813.

Det ses da ogsaa i senere Breve fra Sparekassen i Aaret 1836, at denne ved Forhandlingen om Laaneforretninger anvender Udtrykket, at Pengene udbeta-

Raadhuset (hvori Sparekassen havde sit første Kontor)
og Sct. Bendts Kirke, ca. 1873.

les Laansøgeren i „*Sølv mønt eller Sedler*, saaledes som Pengene haves paa den Tid, Laanet modtages.«

I 1836 passerer Sparekassen det første 100,000 Rigsdaler Indskud, og dette foranlediger Direktionen til at foretage en Henvendelse til Kancelliet om Adgang til udvidet Udlaansvirksomhed.

Henvendelsen til Kancelliet af 24. Maj 1836 giver en med stor Dygtighed udarbejdet Oversigt over Planerne med Sparekassen og Arbejdet hidtil.

Et slemt Uheld har Sparekassen strax haft. Den havde indstillet sig paa, at de til den kgl. Kasse ind-

betalte Indskud skulde som hidtil være blevet forrentet med 4 pCt., men kun et halvt Aar efter Sparekassens Oprettelse nedsatte den kgl. Kasse sin Rente til 3 pCt. Sparekassen havde ladet nogle Tusinde Sparekassebøger trykke, lydende paa 4 pCt. Rente, havde indrettet hele sit Bogholderi ud fra den Betragtning, og man havde »tilsaagt Egnens Almue« en Rente af 4 pCt., naar den benyttede Sparekassen.

Man fastholdt derfor i Sparekassen en Rente til Indskyderne af 4 pCt. Thi — som det hedder — skulde man »bringe den tjenende Klasse og Haandværksvende til at erholde Smag paa at spare paa deres Lønning, og hvilket bedst bevirkes, naar Erfaring viser, at saadant bærer rundelige Frugter, saa maa der paa ingen Maade af deslige Indskud svares ringere Renter end de, som ere de almindelige.«

Sparekassens Ledelse har set rigtigt; thi trods Vanskelighederne er der nu i 1836 ca. 1100 Konti i Sparekassen.

Og man er nu naaet til det første Maal, man satte sig — de 100,000 Rdl. —, men samtidig med, at dette er naaet, ansøger man om, at der nu gives Tilladelse til *direkte Udlaan i faste Ejendomme*.

Derved mener man ikke alene at bidrage til at udrydde »den ligesaa urigtige som temmelig almindelige Tanke, at Sparekasser skulde være skadelige og tjene til at formindske den cirkulerende Pengemasse og kun oprettedes for at inddrage Penge i Statskas-

sen,« men man skulde ved den ny Ordning bidrage til at »gøre det lettere for de *mindre Ejendomsbesiddere at faa Laan i deres Ejendomme*, hvilket har været og end er meget vanskeligt.«

Sct. Bendtsgade ca. 1873. Tilhøjre Peetz' Gaard og Konferensraad Harhoffs Gaard.

Brevet til Kancelliet giver endvidere Oplysning om, at de hidtil skete Udlaan er dækkede af Værdipapirer, væsentlig Bankhæftelses-Obligationer, og mHt. de planlagte Udlaan i faste Ejendomme oplyses det, at det er Hensigten, at disse Laan ikke maa overstige Halvdelen af samtlige i Sparekassen indestaaende Midler.

Det fremhæves, at Sparekassen er i jævn Stigen og at gennemgaaende kun en Fjerdedel af Renterne hæves af Interessenterne, Resten kan tilskrives de respektive Konti.

Hvornaar den ansøgte Bevilling til *Udlaan i faste Ejendomme* er givet, ses ikke; men det ses af Breve,

at de første af den Slags Udlaan er foretaget til Smedemester Birck, Kalundborg, den 21. Januar 1837 (1500 Rdl.), til Kammerassessor Neergaard, Vedbygaard, den 21. Februar 1837 (9—10,000 Rdl.), til Garver Sivertsen, Næstved, den 28. Februar 1837 (1000 Rdl.).

Et Spørgsmaal, som tidligere gentagne Gange er omtalt, optog stadig Sparekassen. Det angik de Penge, som skulde indsættes til Forrentning i den kgl. Kasse. Sparekassen havde stadig under Forhandlingerne fastholdt den Opfattelse, at det for at fremme Opsparingslysten var nødvendigt at opretholde en Rente til Sparerne af 4 pCt. Og den kgl. Kasse havde efterkommet den skete Henstilling. Men i Efteraaret 1838 opsagde den kgl. Kasse samtlige de Midler, der indestod i Kassen til en højere Rente end 3 pCt., og Sparekassen maatte derfor bekendtgøre, at Ringsted Sparekasse for Fremtiden kun svarede 3½ pCt. Det tilføjedes, at de Penge, som ikke ønskedes henstaaende til denne Rente, kunde opsiges inden Udgangen af September til Udbetaling i December Termin 1838. Har Sparekassen frygtet, at Sparerentens Nedsættelse skulde bringe Standsning i Kassens Væxt, fortæller Kendsgernerne noget andet. De fire sidste Aar af 1830'erne viser følgende Udvikling i Indskudskapitalen:

1837:	45,437	Rdl. Sølv,	127,367	Rdl. Sedler.
1838:	63,261	»	»	171,448 »
1839:	71,970	»	»	190,828 »
1840:	78,312	»	»	226,195 »

Derimod finder der fra 1839 en betydelig Nedgang Sted i Indskudene i den kgl. Kasse, idet disse fra omkring 50,000 Rdl. i de foregaaende Aar fra 1839 synker til 15—17,000 Rdl.

De første 1840'er adskiller sig ikke økonomisk stærkt fra det forudgaaende Tidsafsnit.

DA DEN DANSKE SEDDEL GIK I PARI

Den store Omdannelse i vort Jordbrug fuldbyrdede sig med en for de Tider forbavsende Fart. Udskiftningen var fuldbyrdet i Tiaarene om Aarhundredskiftet. Den første Udstykning var fulgt paa Udskiftningen. Fæsteforholdet afløstes af Selveje. Før Stavnsbaandets Løsning var $\frac{4}{5}$ af Jordbrugerne Fæstere. I 1835 var $\frac{2}{3}$ Selvejere og kun $\frac{1}{3}$ Fæstere. I Landbruget gaar Svingploven sin Sejrs gang og afløser Jordfællesskabets ældgamle, uhaandterlige og tunge Hjulplov.

Men pengemæssig set var den største Begivenhed, at der kom Orden i det danske Pengevæsen. *Den danske Seddel*, som ikke havde været fuldt indløselig siden 1763 og som var styrtet helt sammen i Krisen fra 1813—1818, havde væsentlig ved Folkets egen Indsats og en paapassende Statsøkonomi arbejdet sig op, saaledes at den i 1832 kun stod 4—6 pCt. fra *pari*. 1838 — den 23. Oktober, en historisk Dag — indløstes Sedlen til fuldt Paalydende, men endnu gik der 7 Aar, før Indløselighed indførtes (1845).

Da havde den danske Pengeseddel været uindløselig i 82 Aar.

Om voxende Velstand og stigende Sparelyst fører de første Aar af Fyrrerne en interessant Tale, naar man mærker sig Indskudenes Væxt fra Sparekassens Opland. Regnskabsopgørelserne viser følgende Indskud:

	Rede Penge:	Sedler:
1841:	98,551 Rdl.	258,197 Rdl.
1842:	116,834 »	286,353 »
1843:	132,524 »	302,161 »
1844:	161,771 »	356,287 »
1845:	192,437 »	438,227 »

Det vækker derfor i og for sig nogen Undren at læse to Henvendelser, som i Slutningen af Aaret er udgaaet fra Sparekassens Ledelse og som lyder saaledes:

»Til Direktionen for Nationalbanken
den 7. November 1845!

Allerede i December Termin forrige Aar blev fra Ringsted Sparekasse udlovet betydelige Summer til Udlaan imod Pant i fast Ejendom i forestaaende December Termin.«

(Det følgende er overstreget og er altsaa ikke blevet skrevet men giver nogen Forklaring: »Anledningen hertil var, at flere af Kassens Debitorer havde lovet, at de vilde udbetale de skyldige Kapitaler, naar der ikke maatte tilstedes dem forøgede Laan i Ejendommene, hvilke Summer oversteg, hvad vi antog, at deri med fuld Sikkerhed kunde anbringes og hvorfor det vedtoges, at Udbetaling skulde foregaa.«)

Derefter hedder det:

»Paa den Tid, Tilsagnet blev givet, stod Kassens Bestyrelse i den Forventning, at samme ikke kunde komme i nogen Forlegenhed, uden den i alt Fald ved den ærede Direktions

sædvanlige Godhed kunde blive forhjulpen til at erholde Laan i Banken paa Kassens Aktier. Siden er imidlertid Frygt for, at det under den opstaaede Pengeforlegenhed kunde medføre Vanskelighed at erholde saadant Laan, naar derom som ellers almindeligt først fremkommer Begæring i selve Terminsdagene, saa er vi saa fri allerede nu foreløbig at bønfalde om, at den ærede Direktion vilde vise den Godhed mod det af os bestyrede Institut, i Terminen at tilstaa samme et Laan af ca. 40,000 Rigsdaler.«

Løvrigt bebuder man senere Henvendelse, idet man tilføjer, at allerede nu vides det, at flere Summer ikke ville indkomme i rette Tid.

Henvendelsen førte imidlertid ikke til det ønskede Resultat, hvorfor Sparekassen under 10. November 1845 maatte henvende sig til Statsgældsdirektionen med Meddelelse om, at man ikke kan stole paa, at Nationalbanken „*under den iværende Pengekrise*“ vil imødekomme Sparekassen, hvorfor man hos Statsgældsdirektionen maa opsigte »trende Obligationer, som det havde været Hensigten ingensinde at opsiges« og gøre Laan paa disse, nemlig ialt 22,500 Rdl. r. P. og 7500 Rdl. Sedler.

Den gentagne Gange omtalte Krise fik dog ingen Indflydelse paa Sparekassens Stilling. En Sammenligning af Regnskaberne for 1844 og 1845 viser en Stigning fra 518,000 Rdl. til 630,000 Rdl. eller 112,000 Rdl., hvilket tyder paa, at i hvert Fald i

Distriktsprovst
F. L. Steenberg.

Sparekassens Klientel har der ikke været nogen Pengeknaphed.

Regnskabet for 1846 indeholder for første Gang kun én Sum til Angivelse af Indskudenes Størrelse.

Kammerherre
J. Bruun de Neergaard.

Den danske Pengeseddel er nu blevet indløselig, og Sparekassen er naaet op paa en Indskudskapital af 783,056 Rdl., en Stigning paa 153,000 Rigsdaler mod Aaret forud.

Det følgende Aar — 1847 — prægedes ogsaa af en mindre Krise, foranlediget af en fejlslagen Høst. Af Sparekassens Korrespondance fremgaar, at man er meget tilbageholden med Hensyn til nye Ud-

laan — »indtrufne Omstændigheder gør det umuligt at tilsige nogetsomhelst Laan, hvorom der ikke forud er givet Vedkommende Haab« (Brev af 7. August 1847) —. Nationalbanken ønskede heller ikke at give Sparekassen Tilsagn om Laan, hvorfor man maa opsigte 25,500 Rigsdaler i Statsgældsdirektionen. Det umiddelbart efter December Termin 1847 offentliggjorte Regnskab viser dog, at Indskudskapitalen atter er steget betydeligt, nemlig til 861,971 Rigsdaler.

Saa nær er man naaet Millionen, da det danske Samfund kommer ud for den Prøvelse, som Treaarskrigen er.

DE FØRSTE DIREKTØRSKIFTER

Ringsted Sparekasses Forhandlingsprotokol har gennem de forløbne 100 Aar været den samme.

Den giver et indirekte, men meget talende Vidnesbyrd om, hvem det var, der styrede Sparekassen. Efter Protokollet af 2. Maj 1832 er der intet skrevet i Protokollen før den 4. August 1841. Det kan da have sin Interesse at se denne Indføjelse i dens fulde Ordlyd:

Kammerherre
Th. Bruun de Neergaard.

»Aar 1841 den 4de August var vi tilbageværende Medlemmer af Directionen for Sparekassen for Ringsted og Omegn samlede og forhandlede da følgende:

1. Det bemærkes, at Pastor G. Salicatti, efter at være forflyttet til Slagelse, i 1837 frasagde sig Deltagelse i Sparekassens Administration, og hvilken Udtrædelse fra Directionen strax behørig kundgjordes, uden at der er indløben nogen Anmeldelse i Anledning heraf.

2. at Kammerraad Heilmann ved Døden afgik den 24. Januar 1840, og at efter ham er sluttet lovligt Skifte.

3. at Fuldmægtig Jensen, som siden Kassens Oprettelse har været indskrevet som Bogholder, nu har forladt Ringsted og er flyttet til Jylland. Bemeldte Jensen har imidlertid, skjøndt han har afgivet Underskrift som Bogholder, ikke udført det Arbejde, der egentlig skulde iværksættes ved denne, men dette er for det meste sket ved Examinatus juris Klüwer, der ligesaavel som Fuldmægtig Jensen og de flere Personer, der af og til have deeltaget i Arbejdet med Sparekassen, have været lønnede af mig, Justitsraad Harhoff, som saaledes har bestridt al Udgift paa Skriverie og Revisionsarbejde paa

Sparekassen, og hvilket, da Kassen har deeltaget saa overordentlig meget, især i de senere Aar, har medført en ikke ubetydelig Udgivt. Aarsagen til, at derover ikke forlængst er indgiven Regning har været, at Man har ønsket først at lade Kassens Formue Conto erholde nogen Tilvæxt, inden deraf uddroges noget betydeligt Beløb og inden særlig lønnede Betjente ansadtes, hvilke vilde forøge Udgivterne, ihvor økonomiske end Lønningerne ansadtes. Siden imidlertid det tilsigtede Øjemed, efter Udvisende af Regnskabet til 9de Maii d. A. og den førte Formue Conto nu er opnaaet, saa vedtages, at en af Justitsraad Harhoff affattet Regning over Skriveriet og Revisionsarbejdet ved Sparekassen fra 9de Maii 1832 til 1. Julii dette Aar skulde betales af Sparekassen, naar en saadan Sum indkom, og at der fra sidstnævnte Tid og indtil videre ansættes en Bogholder med aarlig Løn 240 Rbd. og en Regnskabsdouceur af 60 Rbd., naar rigtig befunden Regnskab aflægges inden Maii Maanedes Udgang — og en Assistent, som tillige skal udføre Revisionen mod en Lønning af 100 Rbd. Lønningerne, som er rede Sølv, betales quartaliter og Regnskabsdouceuren, naar Regnskabet er aflagt og revideret.

4. Og paa anførte Møde ansættes som Bogholder fornævnte Examinatus juris Henrich Ludevig Klüwer og som Assistent Examinatus juris Andreas Peder Wilhelm Dahlstrøm, hvilke begge, den Første lige fra Kassens Oprettelse, have arbejdet ved Sparekassen og ere nøie kjendte med Forretningerne.

5. vel kunde vi ønske, at Directionen, istedetfor de afgaaede blev tiltraadt af to nye Medlemmer, men efter nøie Overlæg finde vi det dog rigtigst at udsætte Opfordring hertil indtil hen mod den Tid, da den end tilbageværende Beholdning af Contrabøger er forbrugte.

Da intet videre var at forhandle, blev Samlingen hævet og det passerede ved Underskrift bekræftet.

Harhoff.

N. I. Bentzon.“

Der gaar derefter 11 Aar, inden Forhandlingsprotokollen atter tages i Brug. Og det oplyses da fra det den 30. Juni 1852 afholdte Direktionsmøde, at Kam-

merraad *H. G. Fog* fra 1842 er indtraadt i Direktionen i Stedet for Pastor, senere Provst Salicath, og at efter Provst Bentzons Død (den 15. December 1846) er indtraadt i Direktionen Kammerherre, Kaptajn *Neergaard* til Svenstrup, Jægermester *Neergaard* til Skjoldenæsholm og Distriktsprovst og Ridder *Steenberg*, Ringsted.

Samtidig besluttes det, at naar Formuekontoen er naaet over 50,000 Rbdl., skal en Del af Renterne af denne anvendes »i goddædigt Øiemed«. Endvidere forhøjes Bogholder Klüwers Løn til 400 Rbdl., Regnskabsdouceuren til 120 Rbdl. og Assistent Dahlstrøms Løn til 200 Rbdl.

Inden vi imidlertid gaar over til at omtale Bestemmelserne angaaende dette Sparekassens nye Formaal, vil vi kaste et Blik paa en lille politisk Affære, som førte Sparekassens Forhold frem til Drøftelse i Dattidens »Parlament«, de raadgivende Provinsialstænder.

DA RINGSTED SPAREKASSE OMTALTES I PROVINSIALSTÆNDERNE

Naar man læser de forskellige Udtalelser, der i 1840'erne fremkommer med Hensyn til den almindelige Befolknings Bedømmelse af Sparekasserne som rummende et Faremoment for Omsætningen, undres man noget. Men en ligefrem Bekræftelse paa, at saaledes var det faktisk, har man af en Drøftelse, som i 1846 fandt Sted i Stænderforsamlingen for Østifterne — vistnok den første offentlige Drøftelse af Sparekasseanliggender. Denne Drøftelse skyldtes et Andragende fra en Købmand *Bierfreund* i Nyborg. Denne Mand bruger netop de samme Udtryk, som Harhoff gentagne Gange refererer til: at Sparekasserne i Stedet for at følge deres oprindelige Hensigt — at modtage Indskud fra Tjenestefolk og Daglejere — modtager Indskud til et ubegrænset Beløb, hvorved mange Penge drages ud af Cirkulation, som ellers vilde blive anbragt i Handel. Købmand *Bierfreund* ønsker truffet den Bestemmelse, at ingen Sparekasse fra Enkeltmand maa modtage mere end 100 Rigsdaler,

at Statskassen ikke bør bebyrdes med de Beløb, som indestaar i den fra Sparekasserne, og at Overskudet skal fordeles blandt Interessenterne eller tilflyde den Kommune, hvor Sparekassen befinder sig. Om denne Henvendelse førtes der den 25. August 1846 en Forhandling i Stænderne. Det ligger udenfor denne Skildrings Ramme at komme nærmere ind paa denne Forhandling; men da *Ringsted Sparekasse* nævnes under Forhandlingen, skal den ikke helt forbigaaes. Forhandlingen frembyder det ejendommelige Træk, at baade første og sidste Punkt i Andragendet tages tilbage af Andrageren paa Forhaand. Det viser, at han ikke, før han indsendte Andragendet, har foretaget nogen egentlig grundig Overvejelse.

Statens Repræsentant, der benævnes *den kgl. Commissarius*, fremsætter som sin Opfattelse, at vel er Indskudene fra Sparekasserne i den kgl. Kasse stegne, men Indskudene i Sparekasserne er stegne efter en langt betydeligere Maalestok; han er klar over, at Sparekasserne i stigende Grad anvender deres Penge til private Udlaan, og de gør megen Nytte ved at virke som en Slags Kreditkasser. At Pengeanbringelse paa den Maade skulde skade Cirkulationen, kan han slet ikke erkende. Snarere vilde Pengene blive paa Kistebunden eller sættes i kgl. Obligationer, hvis man ikke havde Sparekasser.

Et ejendommeligt Bidrag til Belysning af den øjeblikkelige Tingenes Tilstand blev givet af den fynske Deputerede, Kammerraad *Hillerup*, der i Anledning

af, at Odense Sparekasse var blevet kritiseret for at have for store Indskud i den kgl. Kasse, udtalte, at vel havde man 172,000 Rdl. indsat i denne, men Sparekassens Midler er mere end 1 Million, og det var flere Gange blevet kundgjort, at Penge var til Laans indtil et Beløb af 100,000 Rdl., *uden at nogen meldte sig med tilstrækkeligt Pant.*

Under Debatten, som ikke viste Sympati for Andragendet, idet alle gik imod det, udtalte

Brændevinsbrænder *Sidenius* fra Nykøbing F. bl. a.: »Det er vistnok mange her i Forsamlingen bekendt, at Sparekassen i Ringsted er en af de Sparekasser, der har været allermost virksom i den Retning, som Alle maa ønske, og det vil derfor vist interessere Forsamlingen, om den ærede Deputerede for Ringsted, der er Bestyrer for denne Sparekasse, vilde opgive, hvor store Kapitaler, der er indskudt i samme, og hvor meget der deraf indestaar i den kgl. Kasse. Jeg tror, at man derved vilde faa et godt Begreb om, hvor lidet der behøver at indsættes i den kgl. Kasse, for at en Sparekasse kan bestaa godt, saaledes som det ogsaa viser sig for Sparekassen i Roskilde . . . Men der er paa den anden Side ogsaa andre, som har saa at sige næsten alt indsat i Statskassen, og at dette er til meget liden Gavn og offentlig til megen Skade, det viser den daglige Erfaring med Sparekassen paa Falster, som næsten udelukkende indsætter alle sine Penge i den kgl. Kasse.«

Brændevinsbrænder Sidenius' Forespørgsel blev ikke besvaret i Stænderne. Paa ganske morsom Maade forklarer Harhoff, *hvorfor* han ikke svarede. Det sker i en Skrivelse til Sorø Amt, bilagt Regnskabet for 1846 og dateret 19. Oktober:

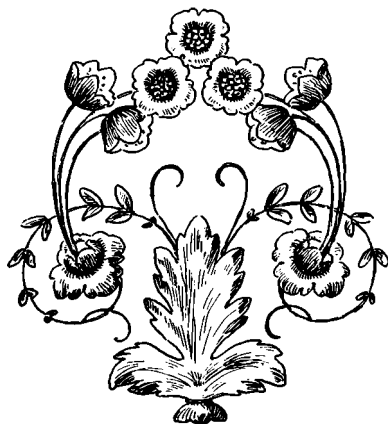
» . . . Endelig har jeg troet ved denne Lejlighed ikke at lade ubemærket, at Grunden til, at jeg ikke fandt mig foranlediget til at meddele nogen Besvarelse paa den i sidste Roskilde Stændersamling, Stændertidende pag. 1528, til mig rettede Forespørgsel om Ringsted Sparekasse, dels var den, at jeg ikke ønskede at indlade mig med den Deputerede, af hvem Forespørgslen fremsattes, og især at jeg ikke fandt det passende, at en Beretning om Ringsted Sparekasse endyderligere skulde vidtløftiggøre Stændertiden. Imidlertid af-fattede jeg dog en kort Oversigt over Ringsted Sparekasse, hvilken jeg afgav til Præsidenten, som paategnede samme og lod den fremlægge i Læsesalen, og en Afskrift af denne Oversigt har jeg tilladet mig at indlægge i hvert Exemplar af Regnskabet.«

Saavidt det kan skønnes, er Brændevinsbrænder og Stænderdeputeret Sidenius en af Sparekassens Laanekunder. I hvert Fald findes der forskellige Brevkopier med Laaneforhandlinger med en Brændevinsbrænder Sidenius (10. Maj 1843) ang. Optagelse af et Laan, en Sag, der synes at have givet Anledning til nogle Uoverensstemmelser, bl. a. ang. Sikkerheden for Laanet. Her møder man Harhoffs myndige Korrekthed i følgende Udtalelse: »Derimod kan jeg ikke tilståede nogen Afvigelse i Henseende til den tagne Bestemmelse om Sikkerheden, som skal gives; men jeg bemærker alene, at en saadan Klausul som den

paakrævede, aldeles ikke anføres for dermed at indskrænke Ejeren i enhver retlig og fornuftig Afbenyttelse af sine Ejendele.«

Der har, som det fremgaar af disse Bemærkninger, sammenholdt med det Foregaaende, været en Uoverensstemmelse, som Harhoff med sit vanlige sikre Haandelag ikke er gaaet af Vejen for, men dog har lagt saaledes til Rette, at han uden Vanskelighed bliver den Overlegne.

Tilfældet i Stænderne er kun et Mellemspil, men dog et af hin Tids Fænomener.

UNDER TREAAARSKRIGEN

Krig og Kriser følges ad. Derfor bliver der altid Uro om Pengene, naar der er Ufred i Verden. I 1848 fik Danmark sin store Uro. Først den nationale og politiske. Siden den krigerske: det slesvigholstenske Oprør. Disse Begivenheder indtraf kun faa Aar efter, at den danske Pengeseddel havde naaet fuld Indløselighed. Det er derfor et Vidnesbyrd om det danske Samfunds Styrke og økonomiske Modstandskraft, at Krigsperioden kunde gennemleves, uden at der rørtes ved Indløseligheden.

Aarene umiddelbart forud for Treaarskrigen havde landbrugsmæssigt set vel været nogenlunde, men ikke uden Vanskeligheder.

Midtsjælland havde endnu paa den Tid ingen stedlig Presse, saa megen direkte Viden om Egnens Anliggender har man ikke. Der udkom imidlertid paa den Tid et lille Ugeskrift, der hed »Den danske Bondeven«, hvis Udgiver var Præsten *C. L. Børresen* i Næsby-Tyvelse. Da han selv redigerede Bladet, tør man vistnok antage, at han i sine — forøvrigt ikke mange —

økonomiske Betragtninger har haft den nærmeste Egn for Øje. Høsten i 1846 havde været ringe, og dette medførte, at der mange Steder var Mangel paa Saasæd. »Den danske Bondeven« meddeler, at Herregaardene som Følge af denne Tingenes Tilstand ikke alene udlaaante Saasæd til de mindre Jordbrugere, men endogsaa lod foretage Baging af Brød til Uddeling blandt de Fattige. Priserne kom efterhaanden op i 14—16 Rdl. pr. Td. Hvede, 13—14 Rdl. pr. Td. Rug og 9—10 Rdl. pr. Td. Byg. Som Exempler paa Fremgangsmaaden nævner »Den danske Bondeven« bl. a. følgende: »Besidderen af Godset Skjoldenæs-holm har i dette Foraar (1847) uddelt til trængende Bols- og Husmænd omtrent 200 Tdr. Saasæd af Byg og Havre, som et Laan til næste Mikkelsdag, da Sæden saa uden nogen Godtgørelse skal tilbageleveres in natura. Flere Steder har Sogneforstanderskaberne sørget for, at Sæd sælges til billig Pris.«

Da der imidlertid — navnlig fra Hovedstadens Side — i Sommeren 1847, dels paa Grund af Kornmangel, dels som Følge af, at Kartofflerne ødelagdes af Kartoffelsygen, rejstes Krav om Forbud mod Udførsel af dansk Korn, traadte »Den danske Bondeven« kraftigt ind mod en saadan Politik. Den skriver (22. Juni 1847) bl. a.:

»Ved at paalægge Hindringer for den frie Afsættelse af Landets vigtigste Frembringelser, vilde Danmarks Kornhandel, som nylig har begyndt at blomstre, aldeles ødelægges og hele Landet derved synke tilbage i den Armod og Næringsløshed, som det nylig er blevet frelst fra.«

Man ser af en Udtalelse som denne, at Tidens Spørgsmaal er hinanden meget lig selv til højst forskellige Tider.

Naar man fra Landbrugets Side har holdt stærkt paa Retten til Udførsel skyldes det, at Landet i 1846 havde evnet at udføre 2,740,000 Tdr. Korn mod 2,540,000 Tdr. i 1845, 2,240,000 Tdr. i 1844 og 1,970,000 Tdr. i 1840. Tallene viser Begrundelsen til *begge* Sider. (I disse Tal er indbefattet Hertugdømmernes Udførsel).

Paa denne Baggrund skal vi da betragte Sparekassens Stilling i Krigsperioden.

Da Treaarskrigen udbrød, havde Ringsted Sparekasse bestaaet i 16 Aar. Den havde arbejdet sig støt fremad og vundet Befolkningens Tillid i en vid Omegn. Dens Indskudskapital var naaet op over 1 Million Rigsdaler. Sparekassen havde oprindeligt tilsvaret sine Indskydere 4 pCt., skønt den kongelige Kasse (Statskassen), i hvilken en væsentlig Del af Indskudene — til at begynde med vistnok dem alle — indgik, havde nedsat Renten til $3\frac{1}{2}$ pCt. Først da den kgl. Kasse nedsatte Renten til 3 pCt., maatte Sparekassen følge efter og nedsætte til $3\frac{1}{2}$ pCt. Efterhaanden havde Sparekassen anbragt væsentlige Dele af sin Kapital som Udlaan hos Private eller til offentligt Brug. Udlaansrenten havde i alle Tilfælde været 4 pCt. I 1847 havde Sparekassen udvidet sin Udlaansvirksomhed betydeligt uden at uddrage sine Indskud af den kgl.

Kasse, idet Sparekassen havde optaget et større Laan i Nationalbanken.

I en Redegørelse fra Sparekassen til Finansminister, Grev Spønneck af 7. Maj 1849 gives der en Oversigt over »Martsdagene«s og Krigens Virkninger paa Ringsted Sparekasse (Udh. her):

»Den følgende Marts Maaned (1848) indtraadte de politiske Omvæltninger, som ogsaa have øvet stor Indflydelse paa Pengevæsenet og paa den herværende Sparekasse; thi ikke alene ophørte Indskudene fast ganske, men her skele ogsaa strax en Mængde Opsigelser af indskudte Kapitaler allerede til Juni Termin. En Del af de Interesserede, som havde opsagt deres Indskud, bragtes ved Kassens og mine Velyndere omkring i Distriktet, efter fra mig udgaaet Opfordring, til at lade Pengene henstaa, og det lykkedes inden Juni Maanedes Udgang at kunne fyldestgøre alle de, som ikke havde været at bringe til at give Henstand.

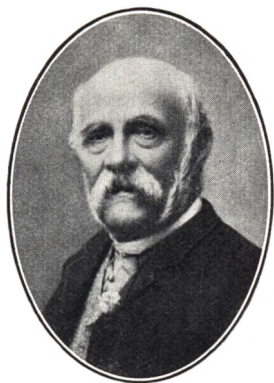
Til December Termin f. A. (d. e. 1848) opsagdes en stor Mængde Summer, men ved at iagttage en lige Fremgangsmaade bragtes en Del Interessenter til at frafalde Opsigelserne og en end større Del til at give Henstand til Juni Termin d. A. (d. e. 1849), saaledes at den Summa, der absolut skulde udtæles, nedsattes til 70,000 Rigsdaler, som man var saa heldig at tilvejebringe, og saaledes blev ingen Interessent, der ikke havde givet Henstand, ufyldestgjort i December Maaned f. Aar. De for denne Termin fornødne Summer i Forening med de nye Opsigelser beløb sig til ca. 160,000 Rigsdaler, men dette Beløb ventes ved de Foranstaltninger, jeg har iværksat og fremdeles følger, og i hvilken Henseende jeg hverken skyer Rejser eller Skrivning af Breve i Snesetal, nedbragt til 120,000 Rigsdaler. En saadan Sum har jeg ogsaa Haab om at kunne tilvejebringe til Terminen . . .«

Det her meddelte Uddrag af Harhoffs Brev giver et godt Indtryk af den alvorlige Situation, Krigens har

bragt over Sparekassen. Ved at følge Udviklingen gennem dennes omhyggeligt førte Kopibog træder Stillingen, saaledes som den udvikler sig Dag for Dag, endnu klarere frem. Allerede den 7. April 1848 hedder det i en Skrivelse, at Etatsraad og Ridder C. de Neergaard, Gunderslevholm, paa Sparekassens Vegne har ansøgt Nationalbanken om et Laan paa 20,000 Rigsdaler, men dette menes ikke at være tilstrækkeligt til at »standse de mange utidige Krav, som gøres til Sparekassen.« »Jeg er derfor saa fri« — skriver Harhoff — »at bøn-falde om, at Ringsted Sparekasse maatte tilstaaes et Laan af 30,000 Rigsdaler.« Den 8. April 1848 maa man udbede sig, at det i den kgl. Kasse indestaaende Beløb af 10,000 Rigsdaler maa blive anvist til Udbetaling paa Ringsted Amtstue.

For Laansøgerne kom der en vanskelig Tid. Paa alle Laanebegæringes gaves der Afslag. »Da Sparekassen i Overensstemmelse med sine Vedtægter ingen Pengebeholdning har, og da Indskudene formedelst de udbrudte Krigsuroligheder er standsede, saa er det ikke muligt for Tiden herfra at kunne give nogen Udtælling.« (Brev af 10. April 1848).

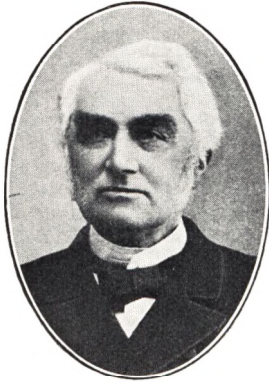
»Da efter Krigens Udbrud Indskud næsten aldeles er ophørt, saa er det meget tvivlsomt, om det bliver

Guvørnør
E. Carstensen.

muligt for det Første at tilsige noget Udlaan.« (Brev af 13. April 1848 til Provst Monrad).

»Da Deres Skrivelse indløb, var der ingen Penge i Sparekassen, og Indskud er senere næsten ganske op-

Justitsraad
M. H. Staun.

hørt, hvilke jeg nu flere Sparekassedage har ventet forgæves efter. En gruelig Miscredit er lige med ét fremkommet, og alle vil nu selv vaage over deres Mammon.« (Brev af 25. April 1848 til Pastor Lindegaard).

»Deres Velædelheds behagelige Skrivelse af 28. forr. Maaned er saalænge forblevet ubesvaret, fordi jeg vilde lade flere Sparekassedage henglide, for at se om der dog ikke saa

nogenlunde skulde vendes tilbage til den gamle Tingenes Stilling, at her hver Onsdag indkom Penge; men dette er destoværre ikke blevet Tilfældet, hvorimod alle Mennesker, som nu har Penge, selv bevarer disse. Jeg er saaledes med den bedste Villie ude af Stand til at kunne opfylde Deres Ønske om strax at kunne udbetale Beløbet af Kontrabog Nr. 2202.« (Brev af 25. April 1848 til Forvalter Lind). Saadanne Breve vexler med Opsigelser af Udlaan, Krav til Laanere om Indbetaling af skyldig Rente. Den 29. Decbr. 1848 averterer Sparekassen, at den »fortsætter Udbetaling af opsagte Kapitaler paa Ringsted Raadstue Onsdagen den 3. og Torsdagen den 4. Januar 1849, Formiddag Kl. 9.«

Et Brev af 6. Januar 1849 giver et Indtryk for det store Arbejde, der paahviler Harhoff i disse bevægede Tider. I 6 Dage sidst i 1848 og først i 1849 har han været at træffe dels i Slagelse, dels i Ringsted for at afgøre Sparekassens Affærer. Klager over, at der ikke kvitteres for Modtagelse af Opsigelser, besvares derhen: at *Opsigelserne ved denne Kasse har været allfor talrige* til, at man kunde indlade sig paa at afgive Tilstaaelse for andre end disse, som indgaves in duplo.

1849 bliver ikke bedre. »Da det vedbliver med Opsigelser af i Sparekassen indskudte Penge« — hedder det i et Brev af 6. Marts 1849 — »maa man i en Række Tilfælde kræve øgede Afdrag.« Man ser, at i de fleste Tilfælde er det de store Laantagere, bl. a. Godsejere, der faar denne Behandling. »Paa Grund af de mange Opsigelser, der endnu i de sidste Dage er indløbne,« hedder det den 15. September 1849, er man nødsaget til at kræve ekstraordinære Afdrag. I mange Tilfælde maa man gaa til Sagsanlæg.

Et Brev af 18. December 1849 skal gengives, fordi det dels giver et Bidrag til Skildring af Tilstanden, men ogsaa giver et Billede af Harhoff som Sparekasseleder. Det er stilet til Departementet for Statsgælden:

Direktør
C. Harhoff.

»Ifølge Departementets gunstige Skrivelse af 13. f. M. henvendte jeg mig til Ringsted Amtstue for i denne Termin at erholde udbetalt de 36,000 Rdl., som Ringsted Sparekasse har indestaaende i Statsgældskassen. Da jeg imidlertid ikkun ved Amtstuen kunde faa udbetalt en Del af dette Beløb, saa

Hofjægermester
P. Bruun de Neergaard.

tilvejebragte jeg paa anden Maade de ved Terminens Begyndelse nødvendige Penge. Senere er ved Sparekassen indkommet saadant et Beløb, at samme ser sig i Stand til af de fornævnte 36,000 Rigsdaler at kunne lade forblive indestaaende i Statsgældskassen 15,000 Rdl. Jeg tillader mig desaarsag allerærbødigst at udbede, at de 15,000 Rdl. . . fremdeles maatte forblive indestaaende i den ommeldte Kasse.«

Man har en Fornemmelse af en lille vel indsvøbt Spydighed i Skrivelsen trods dens i enhver Henseende korrekte og ulastelige Form. Tidens Vanskeligheder afspejler sig paa forskellig Maade bl. a. med Hensyn til Afviklingen af et Mellemværende med en Gaard, »Strandet«, i Jylland og mange andre af de som Følge af de urolige Forhold opstaaede Vanskeligheder.

I et Brev af 11. Februar 1850 til en Laansøger udtaler Sparekassen sig meget pessimistisk, nemlig »at det slet ikke vides, naar denne Kasse atter kan begynde at gøre Udlaan, hvilket ikke vil ske, saalænge Kassen, saaledes som i sidste 2 Aar sket er, er nødsaget til at opsigte udlaante Kapitaler for at tilfredsstille de Interessenter, som forlanger Tilbagebetaling.«

Ved Opgørelsen den 26. Marts 1850 er Sparekassens Indskudskapital 949,457 Rigsdaler; men Nedgangen fortsættes saaledes, at Sparekapitalen ved Regnskabsaarets Slutning (den 9. Maj) er gaaet ned til 802,597 Rigsdaler. December Termin 1850 har endnu mange Restanter. Og i et Brev af 31. Maj 1851 til Herlufmagle og Tybjerg Sogneforstanderskab hedder det eksempelvis, at der »endnu ikke har aabnet sig nogen Udsigt til, at det skulde blive muligt til 11. Juni Termin d. A. herfra at gøre flere Udlaan end de, som allerede længe før Deres P. M. (Pro Memoria) modtoges, vare tilsagte.«

Kammerherre
V. Bruun de Neergaard.

I et Brev af 15. Juni 1851 til Pastor Quistgaard som Formand for Gimlinge Sogneforstanderskab udtales, at man ikke kan kontrahere om noget Laan til nævnte Kommune, før Autorisation og Meddelelse om Sikkerhed foreligger. I begge Breve skimter man dog ligesom en Antydning af, at det nu begynder at gaa den rette Vej. Krigen er jo nu sluttet. Tilliden vender tilbage. Sparekassens Regnskabsopgørelse den 9. Maj 1851 viser en ubetydelig Stigning, nemlig 817,001 Rdl., altsaa 15,000 Rdl. mere end Aaret forud. Aaret efter er Tallet steget til 884,217 Rdl., og ved Regnskabsopgørelsen den 9. Maj 1854 er man helt over den af Trearskrigen foranledigede Krise, idet Indskudskapi-

talen da er steget til 1,164,296 Rdl. Et Brev til St. Peders Landsogns Sogneforstanderskab gaar da ogsaa ud paa, at dette »gerne kan erholde endnu et Laan.« Det er en Tone vidt forskellig fra den i de foregaaende Aar. Den 9. Maj 1855 er Indskudene naaet op paa et Beløb af 1,385,646 Rdl. I dette og det følgende Aar sporer man den begyndende Udvikling i Købstæderne. Det er gode Aar. Den 22. Januar bevilges et Laan paa 16,000 Rdl. til en Raadstuebygning i Næstved. Om trent samtidig faar Slagelse Købstad et Laan paa 15,000 Rdl. og i det følgende Aar (1856) et Laan paa 50,000 Rdl. til »Gas-Anlæg«. Køge laaner til sin Arrestbygning o. s. v.

LEGAT AF EN DEL AF RENTERNE AF FORMUEKONTOEN

Det foran Side 55 omtalte Legat, som det i 1852 var vedtaget at oprette, fik kgl. Konfirmation den 1. Februar 1854 og oprettedes efter følgende *Regler*:

1. Fra den Tid af, at Sparekassens Formues Conto har opnaaet et Beløb af 50,000 Rbd., hvilket nu er Tilfældet, anvendes aarligt 1200 Rbd. til goddædigt Brug efter de nedenfor givne Bestemmelser. For hver 5000 Rbd. Formues Conto forøges over 50,000 Rbd. kan endvidere aarligt af Renterne anvendes i lige Øjemed 120 Rbd., men den specielle Fordeling af disse Tillægssummer overlades Bestyrelsen, saa at denne ikkun er bunden til ikke at anvende Tillægsbeløbene til andre Gjenstande end de, som ommeldes i den følgende Post.

2. Af de 1200 Rbd., som strax have til Anvendelse, skal 800 Rbd. fordeles mellem ugifte Fruentimmer; 200 Rbd.

uddeles til længsttiente Tienestefolk af begge Kjøen og 200 Rbd. anvendes til Skolepenge m. m. for 5 à 6 Skoledrenge, som søge de med Ringsted Borgerskole forenede Realclasser.

3. De 800 Rbd. fordeles i Portioner fra 20 til 60 Rbd. hver og tildeles ugivte Fruentimmer, især saadanne hvis iværende Kaar ikke svare til deres Opdragelse og øvrige Stilling. For at nyde Part af dette Legat maa den Paagjældende være født i Ringsted Købstad og Omegn eller der have haft et fleer-aarigt Ophold og stadigt have ført en moralsk god Vandel. Under lige Omstændigheder gives den Supplicantinde Fortrin som tidligere har haft eller endnu har Indskud i Sparekassen.

4. Legatet for Tienestefolk af begge Køn uddeles i Portioner ikke under 5 og ikke over 20 Rbd. Derved tages især Hensyn til Tienestetiden paa et og samme Sted og til det her udviste Forhold, men forøvrigt ogsaa til den Paagjældendes Forhold i hele den Tid, denne har tjent. En ringere Tienestetid end 5 Aar paa et Sted maa ikke komme i Betragtning og denne maa være tilbagelagt i Ringsted Kjøbstad eller Omegn. Under lige Forhold gives de Personer Fortrin, der have eller have haft Conto med Sparekassen.

5. Til at nyde Godt af den i anden Post ommeldte sidste Deel af Legatet tages fortrinsvis Sønner af Indvaanere i Ringsted Kjøbstad, dog kan ogsaa optages Sønner af Beboere i den nærmeste Omegn, naar disse forud have Drengene her i Kjøbstaden og disse idetmindste et Aar have besøgt Forberedelsesklassen og der have givet Prøver paa Flid, Duelighed og god Opførsel, hvorom stedse maa have Forvisning, forinden Nogen gives Part i Legatet, hvilket ogsaa forbydes, naar nogen Legatarius lader det mangle paa Flid og godt Forhold.

6. Skulde Sparekassens Formues-Conto erholde Tilbagegang, saa nedsynker Uddelingsbeløbet i samme Forhold som foran fastsat er at skulle følges ved dets Stigning. Gaar Formues-Contoen ned under 50,000 Rbd., saa ophører al Udbetaling af Legatpenge, indtil et saadant Beløb atter er opsamlet, hvorefter igjen fremgaaes med Udlodning efter de foran givne Bestemmelser.

7. Indtræffer mod al Formodning det Tilfælde, at Sparekassen aldeles ophører, saa skal, efter at alle Indskydere ere aldeles fyldestgjorte for Indskud med paaløbne Renter og Rentes Renter, hele Overskudet danne et Legat, som anvendes med en med de foranførte Bestemmelser overensstemmende Maade og Administrationen af samme være overdraget Ringsted Kjøbstads Communalbestyrelse enten i Forening med to Delegerede fra Sorø Amtsraad eller med den eller de Personer, den daværende Regering maatte finde sig foranlediget til at tilforordne Kjøbstad-Communalbestyrelsen.

Alle øvrige og mere specielle Bestemmelser overlades til den Bestyrelse, som til enhver Tid har Legatet under Administration.

Directionen for Sparekassen for Ringsted og Omegn, den 7. September 1853.

Harhoff.

Steenberg.

J. Neergaard.

Th. B. Neergaard.

Fog.

PENGEKRISEN 1857

Aaret 1857 blev hen imod Slutningen et meget uroligt Aar finansielt set — »den store Pengekrise«. Det er da som en svag Forløber for denne Krise, at Ringsted Sparekasse nævnte Aar synes at have haft en stram Juni Termin. Den 16. Marts 1857 henvender Sparekassen sig til Finansministeriet med en Skrivelse, i hvilken det hedder, at der »især i de seneste Dage før den 11. d. M. er opsagt en meget stor Del af de til Kassen skete Indskud til Udbetaling den 11. Juni;« »Beløbet andrager en betydeligere Del, end Kassen formaar at tilvejebringe,« hvorfor man ansøger om at faa de i Statskassen indestaaende 11,000 Rdl. til Raadighed. Rykkerbrevene i Anledning af »Renters og Kapitalafdrags Udeblivelse« er meget talrige.

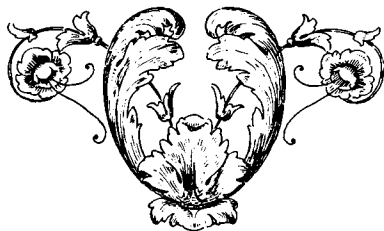
Sparekassens Indskudskapital er den 9. Maj 1857 ialt 1,602,222 Rdl.; men den er den 9. Maj 1858 sunket til 1,478,783 Rdl. Indskudene var i 1857—58 ca. 169,000 Rdl., men Uddragene 321,000 Rdl. Rykkerbrevene i den kritiske December Termin 1857 er

ogsaa særdeles talrige. I Almindelighed synes disse Henvendelser ikke at have givet Anledning til yderligere Brevvexling. En Undtagelse danner en Henvendelse til en af sin Tids kendte Mænd, Anders Larsen, Skuderløse, der har svaret, at han ikke har kunnet yde de stipulerede Afdrag til rette Tid, da Pengene dels er anvendte til Dræning af Gaardens Jord, dels til Anders Larsens Søsterbørn, der er blevet gifte. Herpaa svarer Harhoff: »I Anledning heraf skulde jeg ikke undlade at tilmelde, at jeg aldeles ikke paa-tvivler, at De har anvendt Deres Penge paa en god Maade, men at jeg ingeni lunde kan finde, at De derfor har kunnet være berettiget til at unddrage Dem fra Opfyldelse af Deres Forpligt til Sparekassen. Dersom De selv havde indskudt Penge i denne Kasse og opsagt disse til Udbetaling i Terminen, vilde de næppe anse Dem for fyldestgjort ved at man undlod at betale Dem disse og derimod fortalte Dem, at Pengene var anvendte til Dræning m. m. . . .«

Brevet har sin Interesse som et Bidrag til personlig Karakteristik af Harhoff. Dets Ræsonnementer er ubestrideligt rigtige, og man har Indtryk af, at det ikke har været ham som Sparekasseleder ubehageligt at fremsætte dem. Forklaringen skal maaske søges i, at Anders Larsen, Skuderløse, der hørte til Bondevennernes ledende Mænd paa Ringstedegnen, sikkert ikke har staaet Arbejdet med Oprettelsen af den sjællandske Bondestands Sparekasse fjernt — og i hvert

Fald rent politisk har han været i Modsætningsforhold til Harhoff. Men Formerne er jo i enhver Henseende overholdte.

De sidste 50'er er i det Hele taget ikke absolut gunstige for Sparekassen. Endnu i 1858—59 overstiger Uddragene Indskudene, saaledes at Indskudskapitalen i 1859 er gaaet ned til 1,445,135 Rdl. Men saa er Bunden ogsaa naaet. Ved Regnskabsafslutningen i 1860 er Kapitalen 1,555,420 Rdl., og i 1861 er den oppe paa 1,683,439 Rdl., saaledes at den atter er over Beholdningen i 1857.

SPAREKASSEN BLIVER FÆSTER OG BYGGER

Sparekassen for Ringsted og Omegn havde i de første 36 Aar af sin Tilværelse Kontor »hos Harhoff«. Men i 1860 besluttede man at skaffe Kassen eget Hus.

Op til den daværende Præstegaard i Ringsted laa et gammelt Hus — det saakaldte »Hestemøllested« — som tilhørte Ringsted Kloster. Navnet stammer fra, at Kloret her fra gammel Tid havde haft en Hestemølle, der dog næppe er brugt meget i 1800-Aarene.

En Tid under den engelske Krig havde det Offentlige Tørvelager i Huset. Senere indrettedes det til Beboelse. Postopsynsmand *Schandorph* — Digterens Fader — boede der i en Aarrække, og Digteren S. Schandorph er født i det gamle Hus.

Efter Vestbanens Aabning i 1856 ændredes Befordringsvæsenet.

I Sparekassens Direktionsmøde den 11. Oktober 1860 vedtoges det, at »Sparekassen skulde modtage Fæste paa det saakaldte Hestemøllested i Ringsted mod dertil at svare til Ringsted Klosters Fideikommis

en aarlig Afgift af 100 Rdl.« Fæstet lyder paa at skulle vedvare, *saalænge Sparekassen bestaar*, og forøvrigt være paa de sædvanlige Vilkaar (altsaa 200 Kr. i aarlig Afgift). Indfæstning skulde ikke betales, men Sparekassen skulde i Stedet opføre en Bygning. Den gamle Forhusbygning skulde afhændes ved Auktion til Nedbrydning med Undtagelse af Grundstenene. En forevist Facadetegning billigedes; men »yderligere speciel Tegning med Kvistetage og Overslag samt en udførlig Beskrivelse over Bygningens Indretning vil være at af fatte og nærmere at drøfte.«

Greve
A. Brockenhuus-Schack.

I et Møde den 19. September 1861 vedtoges det at lade opføre »en to Etages Gaard efter Løjtnant Lunds Tegning, men saaledes at den saa vidt muligt nærmer sig til Murermester Bernsteens Facadetegning«. Endvidere bestemtes det, at »om muligt« skulde hele Bygningen opføres af røde Mursten . . . men i andet Fald af gule Mursten med røde Forsiringer, »og hvis de ej kan faas uden uforholdsmæssig Opofrelse med blaa Forsiringer.«

Paa dette Grundlag skred man da til Opførelsen af den Sparekassebygning, der nu danner Hjørnet af Torvet og St. Knudsgade, men som ved Opførelsen var kilet ind mellem den gamle Præstegaard (se Bille-

derne Side 15, 40 og 41) og en ligesaa gammel Ejendom, der laa, hvor det nuværende »Royal« er opført.

Med Iltogsfart gik man ikke i Sparekassen til de nye Foranstaltninger. Der hengik faktisk adskillige

Sognepræst
F. Stahlfest Møller.

Aar, før Planen blev endelig virkeliggjort. Det fremgaar hverken af Forhandlingsprotokol eller Kopibog, hvad Aarsagen til Forsinkelsen har været. Mellem Sparekassens Dokumenter findes *Fæstebrevet*, i Henhold til hvilket Sparekassen den 8. Februar 1865 »stædede og fæstede« den »under Ringsted Klosters Fideikommis henhørende Gaard paa Ringsted Torv, hvor

der af Sparekassen *er opført et nyt Forhus.*«

Om samme Sag staar der i den lille »Oversigt«, som Sparekassen udgav i Anledning af 50-Aarsjubilæet i 1882, kun: »I Aaret 1866 erhvervedes Fæste af Ringsted Kloster paa det saakaldte Hestemøllested, beliggende ved Byens Torv. Her opførte Sparekassen en Bygning, hvortil dens Kontor senere henflyttedes. Derhos har Sparekassen købt en Nabogrund, der benyttes som Have til Stedet, og paa hvilken den i Aar (1882) faar Arvefæsteskode af Ringsted Byraad.«

Samme Steds oplyses m. H. t. den økonomiske Side ved denne Disposition følgende: »Indkøb af Grunden Matr.-Nr. 28 a af Ringsted St. Knudsgade samt Op-

førelse af de paa den tilstødende, Ringsted Kloster tilhørende Grund, Matr.-Nr. 27 værende Bygninger, hvori Sparekassen har sit Kontor, 32,540 Kr. 4 Øre og Udgifter ved Anskaffelse af forskelligt Inventarium samt ved Reparationer paa Sparekassebygningen (indtil 1882) 19,793 Kr. 75 Øre.

Først den 20. Oktober 1869 udfærdigedes følgende Annonce til Optagelse i to førstudkommende Numre af »Sjællandsposten« og senere foreløbig en Gang ugentlig samt i »Berlingske Tidende« den 9. og 16. November 1869. Kundgørelsen, der altsaa betyder en Vending i Sparekassens daglige Tilværelse, lyder saaledes:

Hofjægermester
H. Bruun de Neergaard.

»SPAREKASSEN FOR RINGSTED OG OMEGN

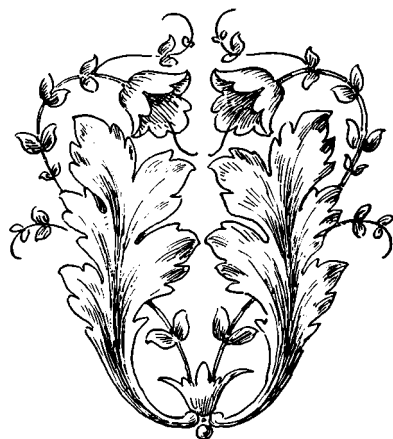
er flyttet fra det hidtil benyttede Locale paa Raadhuset til dens Gaard paa Torvet i Ringsted, hvor fremdeles hver Onsdag fra Kl. 9 Formiddag til Kl. 2 Eftermiddag modtages Indbetalinger samt foretages Udbetalinger og er Sparekassens Contoir derhos for andre Expeditioner aabent hver Søndags Formiddag fra Kl. 9 til 12.

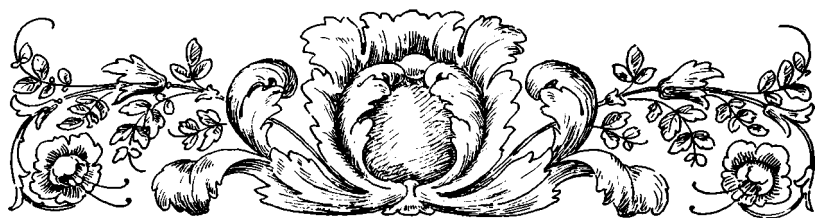
Indskuddene forrentes med 4 Procent aarlig, der beregnes maanedlig, og de tilbagebetales efter det i Contrabøgerne fastsatte Varsel, forsaavidt de fornødne Penge have tilstede uden Opsigelse.«

Muligvis findes en Del af Forklaringen paa den saasent stedfundne Overflytning i det Følgende. Det er netop i Sommeren 1869, at Sparekassens Stifter,

Konferensraad Harhoff, bliver syg og maa opgive Ledelsen af den Sparekasse, han i en Menneskealder havde styret fra sit Kontor paa Raadhuset.

Sparekassens Grund ved St. Knudsgade afrundedes 1872, idet Sparekassen nævnte Aar købte af Byen ved Auktion en Rest af den tidligere Præstegaardshave for 710 Rigsdaler. Og først i Sparekassens 100-Aars Jubilæumsaar blev den Selvejer, idet Grunden, hvorpaa Sparekassen ligger, af det Bøgelske Fideikommis blev overdraget Sparekassen for en Købesum af 15,000 Kr.

KRIGSAARET 1864 OG DEREFTER

Sparekassens Arkiv for indgaaede Breve i Aarene 1863 og 1864 er bevaret. Korrespondancen rummer ikke mange Enkeltheder af almén Interesse. Kun ses det, at et stort Tal af Sparekassens yngre Indskydere — som Følge af Indkaldelse til Hæren i Sydslesvig — derfra og ofte ved Mellemmænd af Kvartermestre, Vagtmestre eller lignende udbeder sig større eller mindre Beløb af deres Tilgodehavende tilsendt. Der er Brug for en Extraskilling under de urolige Forhold.

I de fleste Tilfælde er Pengene naturligvis strax blevet udbetalte. Helt vemodigt lyder et Brev fra en Bondekarl paa Næstvedegnen, der den 15. Februar 1864 skriver:

»Højstærede!

Da jeg formedelst Mangel paa fornødne Attester ikke kunde faa den Sum udbetalt, som staar paa Konto Nr. (Tallet), og da jeg formoder at blive indkaldt til Tjeneste ved Armeen, saa bedes ovennævnte Sum godhedsfuldt at blive indestaaende i Sparekassen til Juni Termin d. A.

Ærbødigst

(Navnet).«

Mens disse Smaauddrag selvfølgelig ikke kunde volde Sparekassen Uro, medfører selve Krigsbegivenhederne snart en voxende Pengeknaphed, navnlig efterhaanden, som Krigen skrider frem. Sparekassens Kopibog indeholder i saa Henseende adskillige talende Vidnesbyrd. Her skal hidsættes et for nævnte Tidsafsnit typisk Brev til en Skyldner i København, afsendt den 24. Maj 1864:

Byfoged
J. Lyngbye.

». . . Det er alene den højeste Nødvendighed, som har maattet foranledige Sparekassen til at maatte udbede sig til 11te Juni Termin udbetalt de af Dem skyldige 6000 Rdl. Indskudene er nemlig meget betydelig formindskede, hvor-

imod opsagte Kapitalers Beløb er betydelig tiltagen, og da Sparekassen har betydelige Beløb staaende i jyske og slesvigske Ejendomme, kan det forudses, at der derfra vil udeblive ikke ubetydelige Summer, som skulde have været erlagte, ligesom der ogsaa fra her i Provinsen værende Debitorer allerede er modtaget Anmeldelser om, at det er en Umulighed for dem prompte i Terminen at indbetale Kapitalafdrag og Renter, de efter deres Forskrivninger skulde erlægge i den forestaaende Juni Termin . . .«

Sparekassens Terminshenvendelse til Renteyderne bærer ogsaa Præg af Situationen:

3. Juni 1864: ». . . Enhver som har Terminsindbetalinger at skulle gøre til Sparekassen opfordres ret indstændig til at foretage samme saa betimelig i Terminen, som gørligt er, for at Kassen kan blive i Stand til at udrede dens Udtællinger til bestemt Tid.«

Stadig gentages det i Skrivelserne til Skyldnerne:
6. Juni 1864: »... at der aldeles ikke kan ske noget Ud-
laan i denne Termin og sandsynligvis heller ikke i følgende
Del af Aaret...«

Samme Dato: »... Derimod er det for Øjeblikket ikke muligt
herfra Kassen at tilstaa Dem noget nyt
Laan, eftersom Kassens selv i denne Termin
kommer i en betydelig Underbalance.«

Det ses ogsaa, at Sparekassen
til Tider maa tage haardere fat
end ellers vanligt. Saaledes hed-
der det i et Brev til to Kautioni-
ster angaaende en nærmere an-
giver Skyldner, at Vedkommende

»... ikke har været at formaa til at
betale Afdrag eller Renter, end ikke
møde i Forligskommissionen... saa
Sparekassen hverken vil eller kan have videre at skaffe med
en saadan Debitor, hvorimod samme herved opfordrer d'Hrr.
Selvskyldnerkautionister til inden 8 Dage fra Dato at ind-
betale, hvad der af Vedkommende skulde være erlagt i Juni
Termin.«

Da Aarets Status opgøres i September 1864, viser
det sig, at Indskudene har været 176,824 Rdl. og Ud-
dragene 215,749 Rdl.; men da det ikke hævede Rente-
beløb er 36,777 Rdl., er Stillingen ikke saa helt ringe.

En lille Krigsroman om en ikke ubetydelig Penge-
sum afspejler sig i følgende Brev fra Sparekassen
af 16. April 1864:

»Oberstløjtnant Rosenkrantz, Chef for 4. Dragonregiment.
Deres Højvelbaarenhed har ved behagelig Skrivelse af 12. ds.

Byfoged
H. Prahl.

forlangt at blive tilsendt Sparekassebog for et i Februar Maaned fra Stillingsmand Claus Stave til Ringsted Sparekasse afsendt Beløb stort 800 Rdl. I Anledning heraf giver jeg mig den Ære at tilmelde, at til den herværende Sparekasse ikke er indløbet noget saadant Brev; men at derimod under 7.

Hofjægermester
G. Garth-Grüner.

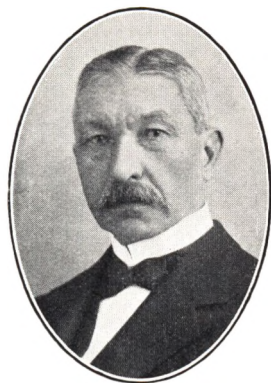
Februar hertil er indtruffet en Couvert udenpaa hvilken var tegnet Adresse: »Til Directionen for Ringsted Sparekasse« og derhos tilføjet indlagt 780 Rdl. Paa Convolutten var anbragt fire sorte Segl fra det kongelige Postcontoir i Slesvig og i Midten et Segl med rødt Lak, hvori ikke var noget Navn eller Stempel, og bag paa Couverten var med sort Blæk skrevet Navnet »Hansen«. Foruden de i Udskrivten bemærkede 780 Rdl. fandtes inde i den fornævnte Convolut en anden Couvert, hvorpaa med sort Blæk var anbragt Udskrivt: »Til det 4. Dragonregiment, Feldtposten, ind-

lagt 1000 Rdl. franco,« og med Blyant var her skrevet »Claus Stave, bedes afsendt fra det kongelige Postcontoir til Ringsted Sparekasse 780 Rdl.« Bag paa denne Convolut var ikke skrevet noget, men her fandtes med sort Lak anbragt trede Gange 4de Dragonregiments Segl og to Segl, hvori der stod »Saxkøbing Postsegl«. Skulde det nu være dette Brev, som Deres Højvelbaarenheds nævnte Skrivelse tilsigter, tør jeg forhaabe derom at blive bæret med Underretning og hvorefter den af Sparekassen udfærdigede Contrabog skal blive Dem indhændiget.«

Datoen — 7. Februar 1864 — giver jo en Forklaring paa Brevets noget mærkelige Karakter, udfærdiget som det er under Forvirringen paa Krigsskuepladsen. Af et i Kopibogen senere indført Brev til Dragonregimentet (af 21. April 1864), nu paa Als, ses

det, at Beløbet 780 Rdl. er indført paa nærmere angiven Kontrabog, som samtidig tilstilles Regimentet.

En anden lille Roman skildres i et Brev fra Aug. Rothe i Sorø, der tilmelder Sparekassen, at Ejerinden af en nærmere angivet Konto, Maren Pedersen, tjenende hos Sognepræst Zeuthen, tidligere i Korsør, ved sin Afrejse *under Belejringen af Fredericia* har maattet lade sin Kiste med Tøj og deriblandt Sparekassebogen blive tilbage i Fredericia. Og da hun nu befrygter, at det Hele kan gaa tabt, mener hun det rigtigt at anmelde Begivenheden for Bestyrelsen af Sparekassen. Det fremgaar ikke af det foreliggende Materiale, om Maren Pedersen har faaet sin Sparekassebog, eller hvorledes Sagen i det Hele har udviklet sig.

Apoteker
A. Wengel.

I 1864 — den 18. Oktober — nævnes for første Gang som Tillidsmand i Sparekassen en Repræsentant for andet Led af Slægten Harhoff, idet der nævnte Dag udstedes Fuldmagt for stud. jur. *C. Harhoff*, Vesterbrogade 54, 2. Sal, til i Nationalbanken at oppebære Udbyttet af Sparekassens Bankaktier, saavel af de 55,000 Rdl. i Aktier, som beror i Banken, som ogsaa af Kassens øvrige Aktier. »Som Følge heraf skal de Qvit-

teringer, der af ham udstedes for Sparekassens Aktier, være lige saa bindende for Kassen og Bestyrelsen som om samme var underskrevne af Direktionens Medlemmer.« Som en Eftervirkning af Krigen maa en

Forpagter
O. Friis.

Henvendelse til Sparekassen i 1867 kunne betegnes. Der indførtes efter Krigen en Formue- og Indkomstskat til Dækning af Krigsudgifterne, og der udnævntes Skattekommissærer til Paaligning af Skatten. En af disse Skattekommissærer (for de tilgrænsende Dele af Præstø Amt) var Landstingsmand *Jens Andersen*, Skelby, der — af en Svarskrivelse fra Sparekassen, dateret 24. Okto-

ber 1867 — ses at have ønsket Besked om, hvad en Række Skatteydere maatte have indestaaende i Ringsted Sparekasse. Men Henvendelsen bragte intet Resultat. Der var indsendt Navne paa 41 Personer; men Sparekassens Svar gaar ud paa, at man ikke ser sig i Stand til at svare, naar der ikke forud opgives, under hvilke Kontonumre Indskudene skal søges. »Det vil formentlig ogsaa være indlysende, at det ikkun er de færreste Indskydere i denne Kasse, som ikke skulle have forandret Bopæl i de 35 Aar, denne Kasse nu har bestaaet, og her haves desuden aldeles ikke noget Navneregister over Indskyderne.«

Af Sparekassens Arkiv fremgaar det, at Forbindelserne mellem den og Slagelseegnen efter Oprettelsen af Sparekassen for Slagelse og Omegn (1855) er ophørt eller i hvert Fald stærkt aftagende. Et karakteristisk Exempel i saa Henseende er et Brev, som den 9. April 1863 er afsendt til Sparekassen fra Pastor *Bondesen* i Sorterup paa Sorterup Sogneforstanderskabs Vegne. Det hedder heri bl. a.: »Da det efter at Ringsted Sparekasse har ophørt med at foretage Renteudbetalinger i Slagelse, er forbundet med Ulejlighed og Bekostning at hæve Renter i Ringsted, har Sogneforstanderskabet besluttet at faa en Vedbysønder Skolekasse tilhørende og ifølge Contrabog Nr. 637 i Ringsted Sparekasse indestaaende Capital 100 Rigsdaler omtr. overflyttet til Sparekassen for Slagelse og Omegn.«

Skatteraadsformand
Peder Hansen.

Et Vidnesbyrd af *social Interesse* er et Indskud, som i samme Periode kommer fra Næstved ledsaget af følgende Brev:

Næstved, d. 14. Oktober 1863.

Næstved Arbejdsmands-Sygeforening.

Gode Justitsraad Harhoff!

Vi tillader os at tilsende Dem 25 Rigsdaler, om De vil bevise os den Tjeneste at indsætte dem i Ringsted Sparekasse, som blev vedtaget i vores Møde d. 27. September d. A.

Sparekassen indføres »Næstved Arbejdsmands-Sygeforening« og afleveres til Arbejdsmand Lars Nielsen, Næstved Sandbanke.

Undertegnet:

Lars Nielsen. Hans Hendriksen. Hendrich Schwartzbach.
Bestyrelsen.

Nogen stor og vedvarende Indskyder blev Sygeforeningen dog ikke, den naaede aldrig op paa 100 Rigsdaler, og den 28. December 1867 blev hele den indestaaende Sum udbetalt.

Interessante Vidnesbyrd om, hvorledes Husbonderne saa sent som op i 1860'erne er Mellemed mellem Tyendet og Sparekassen, findes der ikke faa af i Sparekassens Arkiv. Et karakteristisk Exempel blandt mange er en Skrivelse af 10. November 1863 fra Kammerraad *Andersen*, Gunderslevholm. Denne Skrivelse ses at have været bilagt med 21 Sparekassebøger, paa hvilke der skal indskydes Beløb fra 3 til 50 Rigsdaler, samt at indeholde Anmodning om Udstedelse af 6 nye Sparekassebøger, nemlig 2 til Tjenestekarle med henholdsvis 25 og 10 Rigsdaler, 3 til Tjenestedrenge med henholdsvis 2, 5 og 5 Rigsdaler, samt 1 til en Pige med 40 Rigsdaler, ialt 303 Rigsdaler Indskud. Paa 4 Sparekassebøger skal der foretages Uddrag til et samlet Beløb af 145 Rigsdaler, saaledes at Nettoudbyttet af denne Skiftedags-Opsparring bliver 158 Rigsdaler.

Ogsaa *Præsterne* ses ofte at være Tillidsmænd mellem Indskyderne og Sparekassen, og ikke alene for yngre Mennesker, men ogsaa for stedlige bosiddende Folk, som endnu den Gang ikke var særlig skrappe til at føre Pennen.

Et lille Drama skjuler sig maaske i følgende Brev fra Forvalter Andersen, Thurebyholm:

»Høistærede Hr. Directeur —

Bedes herved undskylde, at De gøres Ulejlighed med disse Linier. Paa Thurebyholm hos Hr. Grev Moltke conditionerer en Pige, som i Ringsted Sparekasse har indestaaende en lille Sum, 50 Rigsdaler, hvilken hun paa Grund af Anmodning om at udlaane den til en Bekjendt i rette Tid har opsagt og nu skulde hæves, men da hun saavel af sin Familie som og af sine Foresatte er bleven fraraadet ikke at skille sig ved disse Penge, da der ikke kan gives hende nogensomhelst Garanti for disse eller nogen bestemt Tid, naar de kunde tilbagebetales, ønskede hun allerhelst, de kunde blive staaende saaledes som forhen, men da det paa Grund af hendes Tjeneste samt den lange Vej er forbundet med Omstændigheder at komme selv, har hun anmodet mig om at tilskrive Hr. Directeuren om det ikke paa denne Maade kunde lade sig arrangere; skulde der intet herfor være i Veien, behøves ikke mere Skriveri eller Underretning; men er dette Tilfældet tager hun sig den Frihed at anmode Hr. Directeuren ved et Par Ord (til hvilke Omkostningerne kunde tages af Rente-pengene) herom at give hende Underretning.

Pigens Navn er (Navnet) og Bogens Nr. (Numret).

Ærbødigst

M. N. Andersen.“

Konferensraad Harhoffs Navn findes sidste Gang i Sparekassens Forhandlingsprotokol som Underskrift

paa et Møde af Direktionen den 17. Oktober 1867. De rene, klare Linier, der ellers kendetegnede denne Underskrift, er her blevet vaklende. Men den flotte Bue, der slynger sig under Navnet, er stadig til Stede.

Næste Protokoltilførsel er af 11. Juni 1869, da Kammerherre Neergaard, Svenstrup, Jægermester Neergaard, Skjoldenæsholm, og Kammerraad Staun, Englerup Mølle, »i den administrerende Direktør, Konferensraad Harhoffs Sygdomsforfald,« træffer Bestemmelse om Forretningernes Fordeling.

Da Konferensraad Harhoff vedblivende er syg, beslutter Bestyrelsen den 3. November 1869 at anmode hans Søn, Fuldmægtig C. Harhoff »paa hans Faders Vegne under dennes Sygdom at deltage i Bestyrelsen, hvortil han har erklæret sig villig.«

Og den 11. Maj 1871 udstedes følgende Bekendtgørelse:

»At Conferentsraad C. J. C. Harhoff, en af Stifterne for Sparekassen for Ringsted og Omegn, er afgaaet ved Døden, og at hans Søn cand. juris P. C. C. Harhoff i Ringsted er indtraadt i den herved ledigblevne Plads i Directionen for bemeldte Sparekasse, bekjendtgjøres herved.

Directionen for Sparekassen for Ringsted og Omegn, d. 26. April 1871.

J. Neergaard. Th. B. Neergaard. M. H. Staun.

FRA 1870'ERNE

I 1871 sprængte Ringsted By for første Gang sine ældgamle Rammer, idet Byraadet besluttede at udstikke en ny Gade, nuværende St. Knudsgade. For at dette kunde ske maatte Præstegaarden, der laa mellem Sparekassen og Postgaarden, nedrives. I den Anledning henvendte Byraadet sig til Sparekassen med Forespørgsel, om Direktionen maatte finde Anledning til at deltage i en af Ringsted Kommune paatænkt Forhandling og om at deltage i Udgifterne ved Planens Realisation. Sparekassens Direktion svarer under 3. Maj 1871 bl. a.,

»at da det for Sparekassedirectionen stiller sig som meget tvivlsomt om Iværksættelsen af den omskrevne Plan kan medføre noget reelt Gavn for Sparekassen, tror Directionen i Medfør af Sparekassens Statuter at burde afholde sig fra at deltage i Forhandlingen og endmindre at burde binde sig med noget Tilsagn om at udrede Tilskud, hvorimod Directionen, saafremt Byen maatte komme til det Standpunkt, at der blev Tale om Afhændelse af den Del af Præstegaardens Have, som ligger mellem Sparekassens Have og Bagvejen, finder, at der vilde være Anledning til mod passende Vederlag at reservere dette Grundstykke til Sparekassen.«

Denne noget forbeholdne Skrivelse skal muligvis ses paa Baggrund af en lille Kontrovers, som Sparekassen i disse Aar havde med Kommunen angaaende et Skattespørgsmaal. Den 18. Januar 1871 gør Spare-

Direktør
Johs. Rørbye.

kassen i en Skrivelse til Ringsted Byraad opmærksom paa, at den i flere Aar er blevet paalignet Formue- og Lejlighedsskat til Kommunen, og at den — uden dog at erkende sin Skattepligt — har erlagt det affordrede Beløb. Nu var der imidlertid den 5. September 1870 faldet en Overretsdøm, der med Hensyn til Lollands Spare-, Laane- og Diskontobanks Skattepligt fast-

slog en lignende Opfattelse, som Sparekassen havde næret, og den anmodede sig derfor fremtidig fritaget for en saadan Skatteydelse, og Sparekassen bebuder, at den, hvis den ikke fritages for denne Ydelse, ikke alene vil søge Kassen fritaget ad retslig Vej, men ogsaa vil søge den formentlig ubeføjet erlagte Skat tilbagebetalt.

Byraadet synes ikke at have taget Hensyn til denne Henvendelse; thi i Slutningen af Aaret 1871 har Sparekassen rettet en ny Henvendelse, denne Gang til Ringsted Købstads Skatteligningskommission. Uheldigvis er denne Skrivelses Ordlyd ikke blevet indført i Kopicbogen. Der staar kun: »Af den fremlagte Skatteligning

har man erfaret, at Ringsted Sparekasse er ansat til Bidrag til . . .« Men af Kopibogen fremgaar, at Byraadet under 7. Februar har henstillet til Sparekassen at betale den paalignede Skat for det forløbne Aar, da Byraadet ikke har nogen Ret til at ændre Ligningskommissionens Ansættelse, og da Sparekassen ikke rettidigt har klaget til Kommissionen, men samtidig tilføjes, at »Ligningskommissionen har vedkendt Sparekassens Fritagelse for Kommuneafgift« i Fremtiden. Sparekassen giver en udførlig Begrundelse — atter under Henvisning til en nu foreliggende Højesteretsdom i den lollandske Banksag — og nægter derfor at betale det paalignede Skattebeløb for 1871.

Begivenheden efterlader ikke noget dybt Indtryk. Spørgsmaalet ses overhovedet ikke at være behandlet af Direktionen i noget Møde.

1874 kommer den ny Møntlov, og i den i 1882 udarbejdede 50-Aars Oversigt findes der en Post, saalydende: »Indvundet ved den d. 31. December 1874 stedfundne Reduktion af de paa forskellige Konti staaende Summer fra Rigmønt til Kronemønt 15 Kr. 85 Øre« — heller ikke noget opsigtvækkende, men ganske snurrigt.

1870'erne var jo i økonomisk Henseende stærkt

Proprietær
E. Nielsen.

særprægede Aar med Opgang ikke mindst i Landbruget. Paa den anden Side blev der i den sidste Halvdel af Tiaaret en Del Uro om Sparekasserne, idet der afsløredes forskellige Misligheder indenfor

Politimester
C. H. Hjelmér.

dem. Dette paavirkede adskillige Steder i Landet Indskudsmassen i nedadgaaende Retning. Her paa Sjælland virkede samtidig baade den mere tilspidsede politiske Kamp og Bestræbelser paa at samle Bondestandens Sparemidler i egne Pengeinstituter, særlig den sjællandske Bondestands Sparekasse, i negativ Retning for Ringsted Sparekasse.

Ringsted Sparekasse paavirkedes imidlertid tilsyneladende aldeles ikke af det første Forhold. Der var ingen Art af Mistillid til den. Det ses bl. a. deraf, at mens Aarene fra 1864 til 1870 inkl. viser en stærkt nedadgaaende Linie med Hensyn til Indskud — en Nedgang af ca. 380,000 Rigsdaler paa en Indskudsmasse af 1,700,000 *Rigsdaler* —, bringer de følgende 10 Aar fra 1871 til 1880 med en Stigning hvert Aar tilsammen en Fremgang paa ca. 700,000 Kr., saaledes at man den 9. Maj 1880 er oppe paa en Indskudskapital af ca. 3,900,000 *Kroner*.

Den Uro, der i 1870'erne havde været om nogle Sparekasser, førte til, at der nedsattes en Sparekassekommission, som 1878 afgav en Betænkning, der —

om end i ændret Form — førte til Rigsdagens Vedtagelse af Sparekasseloven af 1880. Gennem denne Lov fik det Offentlige baade en Tilsynsret og en Tilsyns- pligt med Hensyn til Sparekasserne, idet der ansattes en Sparekasseinspektør.

I Ringsted Sparekasse sætter den ny Lov Spor i følgende Protokollat af 2. November 1881:

»Det bemærkedes, at Bestyrelsen i Henhold til Lov af 8. Maj f. A. har revideret og suppleret sine statutmæssige Bestemmelser og endelig i December Maaned f. A. vedtaget den Skikkelse, som Vedtægten skulde have, og i hvilken den skulde indrykkes i Kontrabøgerne. Nye Kontrabøger indeholdende Aftryk in extenso saavel af Vedtægten som af Sparekasseloven, er i indeværende Aar anskaffet og tagne i Brug. Vedtægten, hvoraf et Exemplar fremlægges til denne Protokol, er godkendt af Sparekasseinspektøren i dennes Skr. af 6. Apr. og 29. Juni d. A.«

50-AARSDAGEN

Sparekassens første Jubilæumsdag indtraf i 1882, da Sparekassen havde bestaaet i 50 Aar. Derom meddeler Forhandlingsprotokollen følgende:

»Aar 1882 d. 26. April var Bestyrelsens Medlemmer samlede i Ringsted.

I Anledning af, at det d. 2. Maj d. A. er 50 Aar siden Sparekassen begyndte sin Virksomhed, bestemtes det:

a) at der skulde affattes og trykkes en kortfattet Oversigt over Sparekassens Virksomhed i de forløbne 50 Aar, hvilken Oversigt skulde uddeles til de Sparere, der maatte ønske at komme i Besiddelse af samme,

b) at der d. 2. Maj skulde skænkes 1000 Kr., indskudte paa en Kontrabog med Kassen til hver af Kassens tre Funktionærer, nemlig Bogholder Bertelsen, Assistent Bernsteen og fhv. Assistent, nuv. Revisor Kancelliraad Dahlstrøm,

c) samt at der af Hensyn til den Nidkærhed, hvormed samtlige Funktionærer virkede i Kassens Interesse, fra dette Regnskabsaars Begyndelse, altsaa fra 11. ds. skulde indtræde en Lønningsforhøjelse af den Størrelse, som nedenfor angives.

d) Bogholder Bertelsens Gage, der nu er 3000 Kr., forhøjes med 1000 Kr., altsaa til 4000 Kr.,

e) Assistent Bernsteens Gage, der nu er 1300 Kr. (foruden Regnskabshonorar 400 Kr.) forhøjes med 700 Kr. saaledes at den bliver (foruden Honoraret) 2000 Kr.,

f) Revisor Kancelliraad Dahlstrøms Gage, der nu er 900 Kr.

(foruden det ham for juridiske Forretninger tillagte Honorar af 100 Kr.) forhøjes med 200 Kr. saaledes at den da bliver 1100 Kr. (foruden det nævnte Honorar af 100 Kr.).

Kammerherre J. Neergaard vil paa Direktionens Vegne paa selve Jubilæumsdagen tilstille hver af Funktionærerne en Skrivelse, hvori denne underrettes om den ham skænkede Erindringsgave og den ham tillagte Gageforhøjelse.

J. Neergaard. A. P. Neergaard. Harhoff.“

Den udarbejdede »Oversigt« blev — foruden at stilles til Sparernes Raadighed — tilsendt *Indenrigsministeren*, Departementsdirektør *Bache* og Sparekasseinspektør *Faber*.

FORSVUNDNE SPARERE

De fleste Mennesker, der har Penge, har som Regel ikke saa mange af dem, at de glemmer dem. I Ringsted Sparekasses Historie er der dog et Par ejendommelige Tilfælde, hvor de paagældende Indskydere tilsyneladende er forsvundne fra Jordens Overflade, hvorfor deres Penge er blevet staaende uanfægtede og derfor stærkt voxende i Sparekassen.

Det mærkeligste Tilfælde i Ringsted Sparekasses Historie angaar Sparekassens næstældste Indskyder, nævnt foran Side 39. Paa Sparekassebog Nr. 2 blev der den 4. Maj 1832 indsat et Beløb af 175 Rigsdaler; der blev skrevet Renter paa én Gang, og den 8. Maj 1833 blev der hævet 10 Rigsdaler.

I Sommeren 1913 blev dette Forhold fremdraget i »Ringsted Folketidende« med Tilføjende, at Bogen stadig fandtes i Ringsted Sparekasse og at Beløbet, 168 Rigsdaler, i den, siden Indskudet var gjort, forløbne Tid var voxet til 7027 Kr. 67 Øre. Meddelelsen gav Anledning til talrige Forespørgsler til Sparekassen fra forskellige Steder i Landet. Sparekassebogens

Ejer, *Lars Jensen*, har formentlig haft Efterkommere; og der har ogsaa meldt sig en Enkelt, som mente at kunne godtgøre sin Afstamning. Men der mangler et Led i Beviset. Det har ikke kunnet oplyses, om og naar den gamle Indskyder fra Trediverne er død. Det sidste, man har kunnet konstatere om ham, er, at han har meldt Afgang fra *Tostrup*. Hvad der er sket derefter, ligger i Taage. Der blev den Gang korresponderet med Rigsarkivet om Sagen; men lige vidt kom man. Pengene maatte blive i Kassen. Og den 31. Marts 1932 er de voxet til 15,036 Kr. 35 Øre. Kontoen oprettholdes vedblivende i Sparekassens Bøger; men ingen har Nøglen, ved Hjælp af hvilken Lars Jensens nu 100-aarige Skat kan hæves.

Proprietær
J. A. Løvensgreen.

Ved samme Lejlighed kom det til Offentlighedens Kundskab, at der henlaa endnu en Sparekassebog i Sparekassens Arkiv. Dennes Historie er endnu mærkeligere: Paa Bogen, der har Nr. 8292, er der gjort følgende Indskud: 5. Juni 1850: 75 Rigsdaler, 21. August 1852: 200 Rigsdaler, 2. Februar 1853: 60 Rigsdaler, 4. Januar 1854: 240 Rigsdaler. Siden da er der ikke gjort noget Indskud paa Bogen. Denne er ikke

knyttet til nogen bestemt Person. Den er nemlig vedlagt en Attest af følgende Indhold:

»At Kontrabogen Nr. 8292 med Sparekassen for Ringsted og Omegn paagjælder Komiteen for Basarens Forlæggelse fra Næstved til Ringsted, attesteres herved.

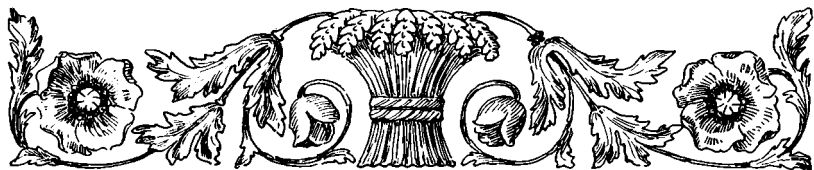
Ringsted, d. 5. Juni 1850.

Harhoff.“

Hvem der er den rette Ejer til dette Beløb, er en Gaade. »Komiteen for Basarens Forlæggelse fra Næstved til Ringsted« var naturligvis i 1913 — som den Dag i Dag — et forlængst forsvundet Begreb, og det lykkedes ikke gennem de da stedfundne Undersøgelser at faa fastslaaet nogetsomhelst om, hvem der muligvis kunde have Krav paa den i 1913 til et Beløb af 11,772 Kr. 78 Øre voxede Indskudssum.

I 1921 var »Basaren«s Konto voxet til 15,980 Kr. 97 Øre, og da fortsatte Undersøgelser ikke gav nogetsomhelst Resultat, vedtog Sparekassen at ophæve Kontoen og overføre Beløbet til Sparekassens Reservefond.

SPAREKASSEN I DETTE AARHUNDREDE LANDMANDSBANKENS FORSØG

Ringsted Sparekasses Tilværelse havde gennem lange Tidsrum været udpræget fredelig. I dens Kontorlokaler paa Hjørnet af Torvet og St. Knudsgade gik den ene Dag som den anden. Gamle Bertelsen havde staaet paa den ene Side af dens høje Pult, gamle Bernsteen paa den anden.

I et mindre Kontor sad paa de større Dage ét eller flere Medlemmer af Direktionen. Og paa de egentlige Terminsdage blev det indre Kontor, hvor Billederne af de gamle Direktionsmedlemmer saa ned over de højryggede Stole, taget i Brug. For det ældre Slægtled er Sparekassens Historie knyttet til Mindet om to gamle, særprægede Herrer, der i omkring halvt Hundrede Aar havde virket om ikke Side om Side, saa dog overfor hinanden i Sparekassens Tjeneste.

Det var R. Bertelsen og W. Bernsteen, der kaldtes Assistent. Det gamle Kontor ud mod Torvet var i Størrelse kun ca. to Trediedele af det nuværende, idet der nærmest Indgangsdøren var et lille Kontor

ud mod Torvet; her sad i en højrygget Stol det Medlem af Direktionen, som den Dag var til Stede paa Embedsvegne. I Kontoret blev intet overflødigt Ord talt. De to Herrer *stod op* ved deres fælles Pult.

Købmand
Marius Petersen.

Denne gik omtrent til Loftet; idet der ovenpaa Pulten var en Reol og ovenpaa Reolen en Lovsamling. Kassereren stod længst inde, nærmest Døren til Pengeskabs- og Arkivrummet bagved, Assistenten paa Pultens ydre Side.

Naar en Kunde stilfærdigt gled ind gennem Døren — alle Kunder var stilfærdige, vant til Rummets særegne Atmosfære og Metode —, vidste han, at »Goddag« og lignende Udtryk skulde anvendes med Økonomi. Ingen anstrængte sig i saa Henseende. Men alting gik akkurat til, præcis som det skulde.

Beløbet blev paaført Contrabogen og denne rakt i en Bue uden om Reolens Forhøjning — uden et Ord — »Tale er Sølv, men Tavshed Guld« — netop som det burde være i et ærværdigt Pengeinstitut. Saa blev Pengene indbetalt, og saa var den ikke længere.

Det fortælles, at de to Herrer paa hver sin Side Pulten altid betroede sig til hinanden gennem smaa, skrevne Papirslapper, der passerede uden om Reolens

Kant. Udvekslingen af saadanne Noter fandt ikke Sted af Lyst men kunde ikke helt undgaas.

Det vakte almindelig Mistillid, da en Nykommer i Byen, der ikke var fortrolig med dens forskellige Institutioners indre Historie, en Gang kom derind ledsaget af sin meget lille Søn. Denne havde til sin Fødselsdag faaet 2 Kroner af sin Bedstemoder, og disse Penge skulde »sættes i Sparekassen«. Den lille Mand var videbegærlig, og det traf sig saaledes, at Skranken var aaben; med et lille Barns Frejdighed gik den ungdommelige Sparer ind til den alvorlige Kasserer. Han vilde se »Kassen«, som Tokronen skulde i. *Det* kunde de to værdige Herrer ikke staa for. Bertelsen maatte i Snak med den videbegærlige Sparer, og Bernsteen kiggede om Hjørnet — begge i Smil. Men da de to Herrer saa' hinanden, trak de sig i god, formel Orden tilbage til hver sin »Domæne« — og den unge Sparer blev af sit faderlige Ophav formanet til at foretage en tilsvarende Bevægelse. Men det skete dog ikke, før Bertelsen havde vist ham »Kassen«.

Det lille Optrin skete i Bertelsens sidste Leveaar. I Efteraaret 1906 afgik han ved Døden, han afløstes af sin Søn, daværende Herredsfuldmechtig *L. Bertelsen*, der fungerede som Kasserer indtil 1912.

Sparekassebogholder
R. Bertelsen.

Bogholder W. Bernstein, der ogsaa døde 1906, blev afløst af Bogholder *C. Werner*, som fungerede til August 1912, da han overtog en Direktørstilling ved en Bank i Skive. Den 29. Juni 1912 blev der

Sparekassebogholder
W. Bernstein.

i Sparekassens Direktion truffet Bestemmelse om den fremtidige Ordning. Til Kasserer antoges den mangeaarige Revisor, Sagfører *J. Kisbye*, der havde været Revisor siden 1895, og til Bogholder Bankassistent *C. Truelsen* i Ringsted Bank. Men i Mellemrummet mellem disse Personskifter er Sparekassen for første og eneste Gang ude i noget, der rejser Bevægelse om det ellers fredlyste og fredsæle Pengeinstitut.

Omkring ved den Tid, da den gamle Bogholder havde lukket sine Øjne, begyndte der at lyde Rygter om, at Sparekassen skulde moderniseres. Senere antog Rygterne fastere Form: der planlagdes en Forbindelse mellem Sparekassen og et københavnsk Pengeinstitut. Og snart udpegedes dette — *C. Harhoff*, Søn af Stifteren, var jo knyttet til Landmandsbanken. Og en skønne Dag blev der for Alvør Røre om denne Sag.

Nu da dette er Historie, kan Sagen klarlægges. Der findes herom følgende udaterede Protokoltilførelse i Sparekassens Forhandlingsprotokol:

»Landmandsbanken, der agter at oprette en Filial i Ringsted, har indledet Forhandling om at overtage Sparekassen. Tanken er da, at Sparekassens Aktiver og Passiver pr. 31. Marts 1907 overgaar til Landmandsbanken med nedenfor anførte Forbehold og Vilkaar:

Af Sparekassens Reservefond (ca. 600,000 Kr.) forbeholder den sig at udtage en Værdi af ca. 500,000 Kr. i Beholdningen af Børs-effekter. Denne halve Million skal tilhøre Sparekassens Legatfond.

For Resten (ca. 100,000 Kr.) krediteres Sparekassen i Banken paa en Konto, der forrentes efter samme Rentefod, som gælder for Sparekasseindskud i Ringsted Afdelingen (heri sker dog Modifikation, hvis »Kirkelaanet« til 3 pCt. bliver at effektuere). Denne Konto belastes med de Beløb, der efter Sparekassens Bestemmelser skal udbetales som Pensioner. (Disse — f. T. 4720 Kr. — er nemlig Banken uvedkommende).

Derhos belastes den med de Beløb, som Sparekassen for Udgifter i Overgangstiden maatte give Anvisning paa.

Endelig er Banken berettiget til at belaste den med de Tab, den maatte lide paa enkelte af de overtagne Pante- og Kautionsobligationer.

Sparekassedirektør
J. Kisbye.

Løvrigt staar denne Konto hen, saalænge de Pensionsberettigede lever — og i ethvert Tilfælde i 10 Aar. Efter 10 Aars Forløb stilles til Kreditors Raadighed den Del af den paa Kontoen indestaaende Kapital, som overskrider den Sum, hvis Renter behøves til at dække endnu eksisterende Pensioner, og, efterhaanden som Pensionerne bortfalder, Resten.

Sparekassedirektør
V. Hanson.

Fra Sparekassens Bestyrelses Side vil fremkomme nærmere Meddelelse til Banken om, fra hvilket Tidspunkt Legatfondens Bestyrelse indføres som Kreditor paa denne Konto.

Foruden de i Regnskabet opførte Aktiver overdrages til Banken den Bygning, Sparekassen har opført paa en Ringsted Kloster tilhørende Grund. Brugsforholdet med Hensyn til denne Grund maa Banken da selv bringe i Orden overfor Ejeren. Skødningen af den Sparekassen tilhørende Grund og Stemplingen af Transport paa Obligationer betaales af Banken.

Sparekassens Bogholder, Kasserer, 2 Revisorer og 1 Bud indtræde, saafremt de dertil er villige, i Bankens Tjeneste paa uforandrede Lønningsvilkaar.«

Denne Protokoltilførsel er ikke dateret, men i et Bestyrelsesmøde den 30. Marts 1907 blev Sagen behandlet, og herom hedder det:

»Da det antages at være til Gavn for Egnen, at der kommer et mere alsidigt virkende Pengeinstitut i Sparekassens Sted og en Filial af Landets største Bank bedre end noget andet kan tilfredsstillende i saa Henseende, var man enig om, at det foran anførte Forslag dannede et passende Grundlag for Forhandling. Dog anses det for ønskeligt, at Sparekassens Garanti ophørte efter 10 Aars Forløb, samt at Sparekassen beholdt, hvad der indestod paa Konto for Dækning af Kurstab.

Da den Formue, der tilfalder Legatfondet, vil tillade dette at forøge den Sum, der maatte uddeles, og da Bestyrelsen har særlig Interesse paa dette Punkt, har den ingen Betænkelighed ved at afslutte Sparekassens snart 75-aarige Virksomhed, naar en saadan Ordning kan træffes.

Enstemmig vedtoges det at befuldmægtige Medlemmerne Harhoff, H. Bruun de Neergaard og Lyngbye til at træffe den endelige Ordning af Forholdet overfor Landmandsbanken paa det givne og antydede Grundlag (med Frihed for dem til at frafalde de ovenfor angivne Ønsker og til at fastsætte alt, hvad der i saa Henseende maatte findes fornødent).«

Skønt disse Forhandlinger naturligvis var fortrolige, var der som nævnt kommet Rygter ud om, at

Sparekassebogholder
C. Truelsen.

der var noget i Gære med den gamle Sparekasse, og indenfor Byens andet Pengeinstitut, Banken for Ringsted og Omegn, der vejrede en ny Konkurrent, havde Rygterne allerede givet Anledning til Overvejelser.

Kæmner
S. A. Møller.

Samme Aften som det ovenfor skildrede vigtige Direktionsmøde var afholdt i Sparekassen indeholdt »Ringsted Folketidende« følgende Notits:

„*Ringsted Sparekasse.* I Anledning af Rygter om, at der forestod ret betydelige Forandringer m. H. t. Ordningen af Ringsted Sparekasse, henvendte vi os i Formiddag til Formanden for Sparekassens Direktion, Direktør Harhoff, og spurgte ham, hvorvidt saadanne Rygter havde noget paa sig. Hr. Harhoff ønskede imidlertid ikke at udtale sig om Sagen. Førtes der Forhandlinger om saadanne Forandringer, udtalte Hr. Harhoff, ønskede man i hvert Fald ikke disse gjort til Genstand for offentlig Drøftelse, da der paa nuværende Tidspunkt intet kunde siges om, hvorvidt der kom til at foreligge noget eller ikke.«

Som man ser, er dette »Dementi« meget forbeholdent, hvad det efter Sagens Natur maatte være. Og Rygterne tog derfor om muligt endnu stærkere Fart. Den 5. April udsendte Sparekassens Direktion en Erklæring, der bekræftede, at der førtes Forhandlinger; »men« — hed det videre — »disse befinder sig for Tiden paa et saa lidet fremskredet Standpunkt, at der i Øjeblikket slet intet lader sig sige om Udfaldet.«

I hvert Fald lovede man, at hvad der end skete, skulde der skabes bedre Vilkaar for Sparekassens Forbindelser.

Samme Dag, denne Erklæring fremkom, besluttede Bankraadet for Ringsted Bank imidlertid at oprette en ny Sparekasse og stille 100,000 Kr. af Bankens Reserver til Raadighed som Sikkerhed for Indskud i en saadan ny Sparekasse.

Paa en extraordinær Generalforsamling den 24. April billigede Bankens Aktionærer Tanken om den ny Sparekasse efter en hurtig Diskussion, i hvilken Proprietær *Schack Eyber*, Hømbgaarden, navnlig gik stærkt ind for Tanken om det heldige i, at Ringsted gamle Sparekasse sluttedes sammen med Landmandsbanken. Sagen afstedkom en ret heftig Pressediskussion. Men den 2. Maj 1907 — netop 75-Aarsdagen for Ringsted Sparekasses Oprettelse — holdt »den ny Sparekasse« stiftende Generalforsamling.

»Den ny Sparekasse« blev dog aldrig til Virkelighed. Og Forklaringen findes dels i Ringsted Banks Bankraadsprotokol, dels i Ringsted Sparekasses Forhandlingsprotokol.

Den 30. September 1907 vedtog Bankraadet, »i Anledning af den fra Indenrigsministeriets Side fremsatte Fordring om Forandring af Lovene for den ny

Handelsagent
Rixen Rasmussen.

Sparekasse og Situationen i det Hele, ikke at benytte den af Generalforsamlingen givne Bemyndigelse til at stille 100,000 Kr. til Disposition for Sparekassen.«

Og i Ringsted Sparekasses Forhandlingsprotokol den 26. Oktober 1907 hedder det:

»M. H. t. det i Bestyrelsens Møde d. 30. Marts i Aar behandlede Spørgsmaal om en eventuel Overdragelse til Landmandsbanken bemærkedes, at Tanken derom er opgiven, efter at Indenrigsministeren har svaret benægtende paa to til ham ved personlig Henvendelse gjorte Spørgsmaal, nemlig dels om der kunde ventes Tilladelse til, at de nuværende Indskydere i Sparekassen kunde bevare deres Kontrabøger til fortsat Brug overfor Banken, dels om det kunde tillades den nuværende Bestyrelse eller nogle af dens Medlemmer at indtræde i den Bestyrelse, der skulde oprettes for Legatfondet.«

Dermed ophørte Røret om Sparekassen.

Dens 75-Aars Jubilæum var under de bevægede Forhold gaaet stille af. Kun »Ringsted Folketidende« havde i Anledning af Jubilæet indeholdt en Artikel, der indleddedes saaledes:

»I Dag holder Ringsted Sparekasse sin 75-Aars Tilblivelsesdag, og Skæbnen, Landmandsbanken, Banken for Ringsted og Omegn og forskellige andre fjærnere og nærmere liggende Omstændigheder gør, at den i sin høje Alder faar en Broder netop paa denne Dag.

Saa underligt former Livet sig i *Pengenes Verden*.

Ringsted Sparekasse staar som Udtryk for en ypperlig Tanke, fostret i en Tid, da Fremsynet til Gavn for den almindelige Befolkning sjældnere satte saa varige Frugter. Borgmester Harhoff, der i et Par Menneskealdrer stod i Spidsen for det Ringstedske Samfund, fødte denne Tanke og førte den ud i Livet paa en Maade, der fuldt ud svarede til *sin* Tid — Trediverne i det forrige Hundrebaar.«

Sparekassens Kontor 1912
(ved Pulten Sparekassekasserer Ludv. Bertelsen).

Derefter fulgte en Skildring med nogen Kritik af Sparekassens Arbejdsmaade, der endnu saa sent som i 1902 ikke var naaet videre end til at have to ugentlige »Contoirdage«.

»Gemmestedet er godt nok, og Pengene er sikre nok i Ringsted Sparekasse,« skrev Bladet, men Bladet krævede modernere Former med stærkere Repræsentation for Befolkningen i Ledelsen. Artiklen sluttede:

»Sparekassen har hejst sit Flag, men ellers fejres Mærkedagen i tyngende Stilhed.«

Og mens Flaget vajede, vedtog man altsaa paa et Møde andet Steds at oprette den »Ringsted ny Sparekasse«, der aldrig blev til noget, fordi Forudsætning-

gerne for dens Oprettelse forsvandt, idet Landmands-
banken atter trak sig tilbage fra Midtsjælland.

Om Sparekassens sidste Tidsafsnit, der ligger saa nær vor egen Tid, er der ikke meget at fortælle — udover hvad omstaaende af Sparekassebogholder *C. Truelsen* udarbejdede fyldige talmæssige Oversigt fortæller.

Her fæster man sig vel særlig ved Krigsaarenes Bevægelser, men nogen særlig indgribende Betydning for Sparekassens Tilværelse faar disse Aar ikke. Som det fremgaar af den bag i dette Skrift anførte Fortegnelse over Direktører, senere Tilsynsraadsmedlemmer i Sparekassen, havde der siden gamle Harhoffs Død i 1871 ikke været noget Direktionsmedlem boende i Ringsted. I denne Tilstand var der omkring Aarhundredskiftet sket en Ændring, idet man da havde genoplivet den fra Sparekassens Oprettelse og indtil 1866 hævdede Tradition, at Byens Sognepræst skulde være Medlem af Direktionen. Beslutningen herom formedes saaledes paa et Bestyrelsesmøde den 28. December 1901: »Da der har vist sig Trang til at have et Medlem af Bestyrelsen, som er *bosat i Ringsted*, har Bestyrelsen besluttet at henvende sig til Sognepræsten i Ringsted Frederik Petrus Stahlfest Møller for at formaa ham til at tiltræde Bestyrelsen. Da Pastor Stahlfest Møller har erklæret sig villig til at

Sparekassens Tilsynsraad 1932. Set fra venstre: Købmand *Mar. Petersen*, Proprietær *E. Nielsen*, Forpagter *Friis*, Hofjægermester *H. Bruun de Neergaard*, Apoteker *Wengel*, Proprietær *Løvengreen*, Politimester *Hjelmer*.

modtage Valget, har Bestyrelsens 4 Medlemmer valgt ham til 5te Medlem.«

Den saaledes udstukne Linie blev fulgt og udvidet, baade under den gamle Ordning (med Borgmester og Politimester, den Gang i samme Person, først Borgmester Lyngbye, siden Borgmester Prah) senere med Næringsdrivende fra Købstaden.

De almindelige Ændringer, som Sparekasseloven af 1919 fremkaldte i de selvsupplerende Sparekassers Indretning, er der ikke Grund til her at komme nærmere ind paa.

Nyordningen afstedkom nogle Forhandlinger med Handelsministeriet, der nu blev Sparekassens Foresatte.

Af disse Forhandlinger skal anføres enkelte Træk.

Den 4. September 1920 refereredes det i Bestyrelsens Møde, at der havde været indgivet Andragende til Handelsministeriet om Samtykke til Fravigelse fra Hovedreglen i § 12 i Lov om Sparekasser af 4. Okt. 1919 om Anmeldelse af Sparekassens aarlige Overskud.

Man ønskede fremdeles at gaa frem overensstemmende med den ældre Vedtægt, der er baseret paa kgl. Konfirmation af 1. Februar 1854.

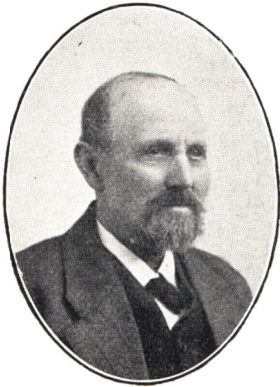
Handelsministeriet svarede gennem Sparekasseinspektøren, at man intet havde imod, at Sparekassen indtil videre anvendte et Beløb af indtil 15,600 Kr. til tilsvarende veldædigt Øjemed som hidtil under Forudsætning af, at Reservefonden og eventuelle

Sparekassens Kontor (1932).

særlige Sikrings- eller Fornyelsesfonds ikke gik ned under den pr. 1. April 1920 opgjorte Størrelse.

Ministeriet maatte dog lægge Vægt paa, at den almindelige Bestemmelse i Lov af 4. Okt. 1919, § 12,

Sparekassebud
Jul. Hansen.

fyldestgjortes og maatte derfor nære overvejende Betænkelighed ved at meddele Samtykke til saadan Anvendelse af Sparekassens Midler for længere Tid end 5 Aar, men vilde derefter paa nærmere Indstilling af Sparekassen gøre Spørgsmaalet til Genstand for fornyet Overvejelse. Derefter vedtoges den nye Vedtægt. De nye organisatoriske Bestemmelser medførte, at

de hidtidige Medlemmer af Bestyrelsen (eller Direktionen) valgtes som *Tilsynsraad*, og at den hidtidige Kasserer, *J. Kisbye*, valgtes til Direktør, medens Bogholder *C. Truelsen* ansattes som hidtil.

Inden Svar paa dette Forslag fremkom fra Ministeriet, døde Medlem af Tilsynsraadet, Skatteraadsformand P. Hansen, og foruden et Medlem i hans Sted ønskedes indstillet endnu et Medlem. Disse to Pladser vedtoges det at foreslaa besat med Købmand Johs. Rørbye, Ringsted, og Proprietær E. Nielsen, Hømbgaarden, hvilket skete.

I et Møde den 27. Maj 1921 forelaa Ministeriets Godkendelse af Valget af de 7 Tilsynsraadsmedlemmer

Ringsted Torv med Sparekassens Bygning paa Hjørnet tilhøjre (1932).

samt Meddelelse om, at Hofjægermester *H. Bruun de Neergaard* udnævntes til at være det af Handelsministeriet valgte Medlem.

Af Tildragelser i det sidste Tiaar skal nævner:

Den 25. Januar 1923 døde Direktør Kisbye, og den 16. Februar s. A. valgte Tilsynsraadet Direktør *V. Hanson*, der i 18 Aar havde fungeret som Revisor, til Direktør i Sparekassen. Til Revisor i Hansons Sted udnævnte Amtet Handelsagent *Rixen Rasmussen*, Ringsted.

I samme Møde vedtoges en af Arkitekt *Frankel* udarbejdet Plan for Restaurering af Sparekassens Kontorer m. v. Overslaget var paa ca. 10,000 Kr.

Den 25. Januar 1924 forhøjedes Indlaansrenten til $4\frac{1}{2}$ pCt. og Renten af samtlige Prioritetslaan til 5 og $5\frac{1}{2}$ pCt.

Den 29. April 1927 vedtog Sparekassen at tegne 1000 Kr. til *Landeværnet*.

Den 29. Juli 1927 vedtog Sparekassen at købe den hidtil fæstede Grund, hvorpaa Ejendommen ligger, af Ringsted Kloster, nu det Bügelske Fideikommis, for 13,000 Kr. kontant. Overfor et ændret Tilbud fra Ringsted Klosters Side vedtog Sparekassen at fastholde sit Bud. Sagen gik først i Orden 5 Aar efter, idet, som anført Side 80, Grunden købtes i Marts 1932.

Den 25. Oktober 1929 udtraadte Hofjægermester *Garth-Grüner*, der var blevet valgt til Formand for Ringsted Banks Bankraad, af Tilsynsraadet, og til

Sparekassens Bygning mod Torvet og St. Knudsgade (1932).

dette vedtoges det i Stedet at foreslaa Proprietær *Løvengreen*, Ny St. Jørgensgaard, hvilket Valg senere godkendtes af Handelsministeriet.

Den 29. November 1929 valgtes i Stedet for afd. Købmand, senere Direktør J. Rørbye (Næstved) Købmand *Marius Petersen*, Ringsted, til Tilsynsraadet.

Den 28. Marts 1930 vedtoges det at nedsætte Indlaans- og Udlaansrenten med $\frac{1}{2}$ pCt. Ligeledes vedtoges det i samme Møde af Overskudet at hensætte 10,000 Kr. til *et Byggefond*.

Den 28. November 1930 forelaa der fra Handelsministeriet Tilladelse til for 3 Aar at foretage Uddeling af Legater paa samme Maade som hidtil.

Ved Hundredaarets Afslutning staar Ringsted Sparekasse saaledes, som det fremgaar af omstaaende Oversigter. Dens Rentesatser har gennem alle Tider været lidet svingende. Den staar nu med følgende Rentesatser: *Indskud* paa alm. Vilkaar 4 pCt., paa Opsigelse $4\frac{1}{2}$ pCt. *Udlaan*: 1ste Prioritet $4\frac{1}{2}$ pCt., Kommune-, Andels- og Haandpantlaan 5 pCt.

100 Aar efter var alting altsaa ikke glemt. Sparekassen for Ringsted og Omegn har hævdet sin Plads som Byens ældste økonomiske Institution. Den er livskraftig og har magtet at ride skiftende Tidernes Storme af. Selv om dens Arbejdsmaade er blevet moderniseret og dens Kontorindretning fornyet, har

den dog — vel ikke mindst fordi den har bevaret sine Kontorlokaler paa samme Sted i ca. 60 Aar — hævdet et Præg af Ærværdighed, der svarer godt til dens Oprindelse fra en Tid med andre Idealer og Synsmaader.

Dens Oprettelse var et Forsøg paa at skabe en lille By og dens Omegn et Centralsted for en da ny Form for Økonomi. Fraregnet det Mellemspil, da et stort københavnsk Pengeinstitut — under Paavirkning af hvad man mente var den Tids Krav — nærmede sig dens Enemærker, har den levet sit stille og solide Liv.

Og saavist som der er Grund til at tro, at selv om Tiden, i hvilken Sparekassen fejrer sit 100-Aars Jubilæum, økonomisk er mørkere end nogensinde, den vil vide at hævde sin Plads, saavist tør man ogsaa gaa ud fra, at den vil kunne løse *sine* Opgaver langt ud i den kommende Tid.

Sparernes Tilgodehavende				Reserve-	Beholdning	Samlet
				fondens	af	Udlaan
				Størrelse	Obligationer	
Aar	Rdl.	Aar	Kroner	Kroner	Kroner	Kroner
1833	48569					
1834	63716	1883	4718202	433980	395762	4646606
1835	89464	1884	4773885	454320	350280	4726174
1836	141867	1885	4876411	474079	339943	4860748
1837	173104	1886	4795596	496038	324720	4861983
1838	234709	1887	4899426	510183	476118	4754259
1839	262798	1888	4826293	522651	664885	4500514
1840	304507	1889	4752740	532588	660307	4484989
1841	356749	1890	4745206	539267	508609	4532450
1842	403187	1891	4689615	544359	580740	4554250
1843	434686	1892	4669887	552868	567563	4531331
1844	518058	1893	4683820	559117	560058	4659448
1845	630664	1894	4621632	566435	556592	4614058
1846	763010	1895	4572467	575508	494146	4637058
1847	961971	1896	4558816	583790	496361	4465013
1848	1051620	1897	4570151	588556	602214	4408538
1849	949457	1898	4699846	598792	699825	4503880
1850	802597	1899	4611496	600000	667439	4604221
1851	817001	1900	4497799	598873	636201	4497187
1852	884217	1901	4396706	591508	607898	4320577
1853	997224	1902	4306725	598444	598104	4286518
1854	1164296	1903	4291075	602733	658163	4140651
1855	1386646	1904	4288504	597050	810480	3988580
1856	1547501	1905	4253725	601626	817418	3898486
1857	1602222	1906	4315616	604232	907375	3851129
1858	1478783	1907	4293155	603419	995774	3772469
1859	1445135	1908	4209382	611031	977353	3743426
1860	1555420	1909	4521826	617910	957154	3880838
1861	1683449	1910	4666840	623830	1044472	4054073
1862	1714607	1911	4712165	631296	1178864	4036151
1863	1728919	1912	4904063	642136	1327297	3976663
1864	1726773	1913	5030409	653004	1387746	3816860
1865	1702178	1914	5049611	657145	1364907	4255978
1866	1671662	1915	5231304	657145	1316228	4237965
1867	1643767	1916	5482747	653145	1342549	4113254
1868	1586629	1917	5706818	649145	1307741	4256993
1869	1473918	1918	6078325	651867	1462465	4293366
1870	1349382	1919	6249747	655900	1475919	4935676
1871	1381040	1920	6107875	646900	1422302	5177236
1872	1450715	1921	5820760	669872	1397765	5076791
1873	1487456	1922	5697419	681933	1370698	4889519
1874	1606880	1923	6002477	681933	1339853	4925433
	Kroner	1924	6064490	681933	1257487	5271616
1875	3401050	1925	6400536	686983	1219763	5437622
1876	3507453	1926	6659829	720239	1163429	5856987
1877	3619414	1927	6781227	748826	1147523	6065030
1878	3635846	1928	6806168	776031	1144301	6137626
1879	3697270	1929	6978168	802398	1164242	6235863
1880	3892253	1930	7155807	822953	1191681	6467105
1881	4364862	1931	7266792	840753	1187814	6557879
1882	4587189	1932	7352424	859123	969325	7021787

Udlaanenes Fordeling					Uddelte Legater	
Mod Pant i Landejendomme	Mod Pant i Købstadendomme	Mod Haandpant	Mod Kaution	Til Kommuner, Amt og Andelsforetagender	Aar	Kroner
Kroner	Kroner	Kroner	Kroner	Kroner		
3204396	1076342	54990	143363	167515	1832—1882	166370
3262871	1081730	58120	178852	144601	1883	9840
3383810	1077943	65935	198470	134590	1884	10200
3385063	1103397	67045	186454	120024	1885	10790
3376121	1035764	61190	175731	105453	1886	11280
3149542	1021424	55819	155163	118566	1887	11760
3156856	1006427	49774	140342	131590	1888	12240
3204763	1021435	47817	131399	127036	1889	12600
3237625	1032032	42108	120837	121648	1890	12720
3217204	1048313	34810	109343	121661	1891	12720
3350473	1039067	18247	133508	118153	1892	12780
3309021	1008983	15605	155900	124549	1893	13200
3336664	1014943	14345	151817	119289	1894	13200
3246664	941869	19945	144494	112041	1895	13410
3210603	927653	21620	141311	107351	1896	13510
3297877	847867	32745	222671	102720	1897	13755
3386591	824072	46745	248770	98043	1898	13730
3339966	801453	37985	224460	93323	1899	14095
3208511	777770	35725	210016	88555	1900	13545
3199737	771008	34745	196791	84237	1901	13110
3129535	722727	30920	179156	78313	1902	12890
3039430	674601	29554	170512	74483	1903	13500
2907200	668153	33434	167003	122696	1904	12975
2873198	658249	34065	163450	122167	1905	12715
2731421	610175	24580	128543	277750	1906	12505
2561391	599951	30697	185511	365876	1907	12355
2622993	622029	61622	198492	375702	1908	12290
2654300	651372	83346	203350	461705	1909	13225
2612219	665652	78357	213600	466323	1910	13745
2649591	625255	78569	166916	456332	1911	14475
2519750	624608	74723	160139	437640	1912	15070
2480110	651491	74400	157467	892510	1913	15200
2441850	639242	66713	144307	945853	1914	15360
2353919	624361	57397	120783	956794	1915	15595
2336127	667333	75320	108833	1069380	1916	15500
2066402	705072	84505	96099	1341288	1917	15485
2231663	887701	45365	88871	1682076	1918	15335
2296613	1032233	40575	83674	1724141	1919	15645
2270034	1025652	37435	74149	1669521	1920	15580
2208749	989158	18020	65615	1607977	1921	15275
2105669	1140981	17900	29435	1631448	1922	15565
2264885	1251511	20300	32370	1702550	1923	15580
2381525	1343638	17850	58900	1635709	1924	15455
2502055	1591295	42850	53278	1567509	1925	15385
2578910	1779360	65850	135929	1504981	1926	14495
2634765	1897947	44200	110175	1450539	1927	14080
2763534	1953632	27750	92008	1398939	1928	13100
2773910	2237457	21675	70664	1363399	1929	12420
2725970	2441379	23775	77521	1289234	1930	12515
2989005	2697637	83392	71967	1179786	1931	11035
					1932	10560

Ialt. 839765

SPAREKASSENS REGNSKAB FOR AARET

DRIFTS-

INDTÆGT	Kr.	Ø.
A. Indvundne Renter af Indlaan i Banker og Sparekasser	18,034	60
B. » » » Udlaan	313,092	75
C. » » » Obligationer	51,050	34
D. Indvunden Provision	16,178	70
E. Overført fra Konto til Imødegaelse af Tab ved Kurs-svingninger	91,289	00
	489,645	39

STATUS-

FORMUE	Kr.	Ø.
1. Kassebeholdning	9,420	54
2. Indlaan i Banker	304,418	11
3. Udlaan:		
a. Mod Pant i Landejendomme	Kr. 2,989,004 86	
b. » » i Købstadejendomme	» 2,697,636 96	
c. » Haandpant	» 83,392 50	
d. » Selvskyldnerkaution	» 71,967 50	
e. Til Kommuner, mod Kommuners Garanti eller lign.	» 1,179,786 13	
	7,021,787	95
4. Obligationer	969,325	25
5. Faste Ejendomme (Ejendomsskyld 65,700 Kr.)	16,400	00
6. Postgiro-Konto	406	85
7. Renter tilgode:		
a. Udlaan	Kr. 113,745 40	
b. Obligationer	» 10,182 84	
	123,928	24
	8,445,686	94

Ringsted, den 31. Marts 1932.

V. Hanson,
Direktor.

Foranstaaende Regnskab, som af os undertegnede Revisorer er revideret i Overen med Sparekassens Bøger og Beholdninger. Det attesteres, at Sparekassen er styret i Overen Kontor den 5. September 1931 og den 7. Marts 1932 og har opgjort Kassebeholdningen i 1932 ved Eftersyn fandtes tilstede. Regnskabet er modtaget til Revision den 1. April 1932.

Ringsted, den 5. April 1932.

S. A. Møller.

Ovenstaaende Regnskab er D. D. fremlagt for og godkendt af Tilsynsraadet.

Ringsted, den 6. April 1932.

H. Bruun de Neergaard.

Axel Wenjel.

O. Friis.

FRA 1. APRIL 1931 TIL 31. MARTS 1932

REGNSKAB

UDGIFT	Kr.	Ø.
1. Renter, beregnede Sparerne	307,831	08
2. Driftsudgifter:		
a. Lønning til Tilsynsraadet	Kr. — —	
b. » » Direktøren	» 10,000 00	
c. » » Revisorerne	» 2,200 00	
d. » » Kontorpersonalet	» 8,375 00	
	Ialt... Kr. 20,575 00	
e. Pensioner	» 4,000 00	
f. Bidrag til Sparekassetilsynet	» 295 00	
g. Husleje	» 200 00	
h. Kontorudg., Jubilæumsskrift m. v.	» 17,405 63	
	42,475	63
3. Kurstab paa Obligationer	91,289	00
Overskudet i Regnskabsaaret, 48,049,68 Kr., som i Overensstemmelse med Vedtægternes § 5 anvendes saaledes:		
Til Legater og Præmier	Kr. 19,680 00	
Til Islandsættelse af Bygningerne	» 10,000 00	
Til Reservefonden	» 18,369 68	
	48,049	68
	489,645	39

OPGØRELSE

G.ELD	Kr.	Ø.
A. Sparernes Tilgodehavende	7,352,424	64
B. Skyldige, ikke forfaldne Renter til Sparerne	119,309	29
C. Konto til Legater og Præmier	Kr. 35,635 00	
Udbetalt	» 10,560 00	
	Kr. 25,075 00	
Henlagt af Overskudet	» 19,680 00	
	44,755	00
D. Konto til Istandsættelse af Bygn.	Kr. 21,772 90	
Anvendt til Centralvarmeanlæg m. v.	» 6,202 84	
	Kr. 15,570 06	
Henlagt af Overskudet	» 10,000 00	
	25,570	06
E. Konto til Imødegaelse af Tab ved Kurssvingninger	44,504	76
Reservefonden	859,123	19
	8,445,686	94

C. Truelsen,
Bogholder.

stemmelse med Lov om Sparekasser af 4. Oktober 1919, § 14, har vi fundet overensstemmende stemmelse med Sparekasseloven og Vedtægterne. Vi har uanmeldt mødt paa Sparekassens fundet den stemmende med de førte Kassebøger, ligesom Kassebeholdningen pr. 31. Marts

Riven Rasmussen.

J. A. Løvengreen.

E. Nielsen.

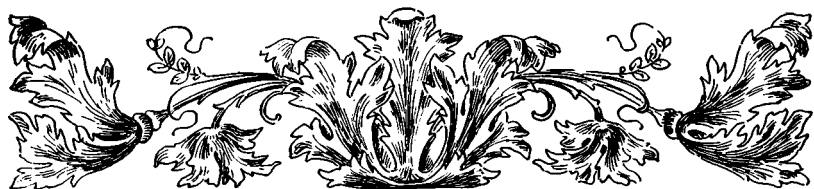
Hjelmer.

Marius Petersen.

MEDLEMMER AF DIREKTIONEN
(BESTYRELSEN)
FRA 1920 TILSYNSRAADET

C. J. C. Harhoff	1832—1871
N. L. C. Bentzon	1832—1866
C. Heilmann	1832—1840
G. G. Salicath	1832—1837
H. G. Fog	1842—1867
F. L. Steenberg	1852—1866
J. Bruun de Neergaard	1852—1892
Th. Bruun de Neergaard . .	1852—1891
E. Carstensen	1866—1867
M. H. Staun	1869—1894
C. Harhoff	1871—1925
P. Bruun de Neergaard	1891—1903
V. Bruun de Neergaard	1892—1912
A. Brockenhuus-Schack	1894—1916
F. Stahlfest Møller	1901—1906
H. Bruun de Neergaard	1903—
J. Lyngbye	1905—1910
H. Prahl	1910—1917
G. Garth-Grüner	1917—1929
A. Wengel	1917—
O. Friis	1920—
P. Hansen	1920—1920
J. Rørbye	1921—1929
E. Nielsen	1921—
C. H. Hjelmer	1925—
J. A. Løvengreen	1929—
Marius Petersen	1929—

BIOGRAFISKE OPLYSNINGER

(Om de 11 første Medlemmer af Direktionen se Side 16—27 incl.)

P. Bruun de Neergaard, Hofjægermester til Skjoldenæsholm, f. 2. Oktober 1851, overtog Skjoldenæsholm 1891, overdrog 1914 Godset til sin ældste Søn, Hofjægermester H. Bruun de Neergaard. Død 24. Februar 1932.

V. Bruun de Neergaard, Kammerherre til Stubberup, Forpagter fra 1873—1912, f. 11. Juni 1846, død 16. August 1912.

A. Brockenhuus Schack, Greve, f. 28. September 1854, Indehaver af Giesegaard m. v. indtil 1924, siden paa Gram.

F. Stahlfest Møller, Sognepræst i Ringsted og Benløse, f. 30. April 1847, Sognepræst i Korup-Ubberud 1884—95, i Ringsted fra 1895—1915, død 29. April 1921.

H. Bruun de Neergaard, Hofjægermester til Skjoldenæsholm, f. 20. August 1876, Direktør i Sparekassen 1903—20, Medlem af Tilsynsraadet til 1925, derefter *Formand*.

J. Lyngbye, Borgmester i Ringsted, f. 6. Juni 1854, Borgmester i Ebeltoft 1900—04, derefter i Ringsted, død 29. Januar 1910.

H. Prahl, Borgmester i Ringsted, f. 30. Juli 1857, Borgmester i Mariager 1903—10, i Ringsted 1910—17, derefter i Helsingør.

G. Garth-Grüner, Hofjægermester til Lille Svenstrup til 1927, siden Pengeskiftegaard, f. 13. August 1868. Udtraadte 1929, da han valgtes til Formand for Bankraadet for Banken for Ringsted og Omegn.

A Wengel, Apoteker i Ringsted, f. 28. Juli 1863. Apoteker fra 1. Maj 1897, Medlem af Ringsted Byraad 1903—21.

O. Friis, Forpagter paa Allindemaglegaarden fra 1894, f. 2. September 1854. Forpagter paa Falkensten ved Slagelse 1883—94, derefter paa Allindemaglegaarden under Skjolde-næsholm Gods.

P. Hansen, Skatteraadsformand, Ringsted, forhen Gaardejer i Ørslevvester, f. 16. Maj 1849, Medlem af Ringsted Banks Bestyrelse 1903—09, død 16. December 1920.

J. Rørbye, Købmand i Ringsted, senere Direktør for Brandforsikringen, Næstved, f. 11. November 1873, Medlem af Ringsted Byraad 1917—21, død 15. November 1929.

E. Nielsen, Proprietær til Syddringgaard paa Langeland til 1910, derefter til Hømbgaarden ved Ringsted; f. 26. September 1864.

C. H. Hjælmer, Politimester i Ringsted, f. 26. November 1866. Politifuldmægtig i Præstø 1892—1919, Politimester i Ringsted fra 1. Oktober 1919.

J. A. Løvengreen, Proprietær til Ny St. Jørgensgaard ved Ringsted, f. paa St. Thomas i dav. Dansk-Vestindien 29. Juni 1872, købte Ny St. Jørgensgaard 8. September 1903.

Marius Petersen, Købmand i Ringsted, f. i København 12. Januar 1876, uddannet i Flensborg og Hamborg, Købmand i Ringsted fra 1902, Medlem af Ringsted Byraad 1929.

BOGHOLDERE M. V.

C. Jensen	1832—1841
H. L. Klöver	1841—1858
R. Bertelsen	1858—1906
W. Bernsteen	1864—1906
L. Bertelsen	1906—1912
C. Werner	1906—1912
J. Kisbye	1912—1920
C. Truelsen	1912—

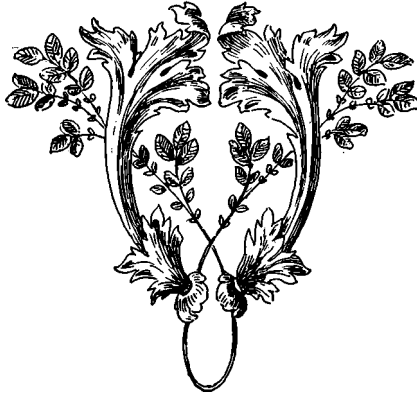
REVISORER

A. P. W. Dahlstrøm	1841—1895
J. Kisbye	1895—1912
V. Hanson	1905—1923
S. A. Møller	1912—
Rixen Rasmussen	1923—

DIREKTØRER

(Efter Sparekasseloven af 4. Oktober 1919.)

J. Kisbye	1920—1923
V. Hanson	1923—

BILLEDFORTEGNELSE

	Side
Konferensraad C. J. C. Harhoff.....	7
St. Bendtsgade (ca. 1800) med Provstegaarden og Schandorphs Gaard (senere Sparekassen)	13
Ringsted Torv 1873	15
Interiør fra Konferensraad Harhoffs Kontor	21
Distriktsprovst N. Chr. Ludvig Benzon	24
Kammerraad Chr. Heilmann	25
Sognepræst G. G. Salicath	26
Kammerraad H. G. Fog	27
Apoteket, Postgaarden, Provstegaarden og Sparekassen (ca. 1870) ..	40
Postgaarden, Provstegaarden, Sparekassen og Rossings Gaard (ca. 1870)	41
Raadhuset og St. Bendts Kirke (ca. 1873)	45
St. Bendtsgade (ca. 1873)	47
Distriktsprovst F. L. Steenberg	51
Kammerherre J. Bruun de Neergaard	52
Kammerherre Th. Bruun de Neergaard	53
Guvernør E. Carstensen	65
Justitsraad M. H. Staun	66
Direktør C. Harhoff	67
Hofjægermester P. Bruun de Neergaard	68
Kammerherre V. Bruun de Neergaard	69
Greve A. Brockenhuus-Schack	77
Sognepræst F. Stahlfest Møller	78
Hofjægermester H. Bruun de Neergaard	79
Byfoged J. Lyngbye	82
Byfoged H. Prahll	83
Hofjægermester G. Garth-Grüner	84
Apoteker A. Wengel	85
Forpagter O. Friis	86
Skatteraadsformand Peder Hansen	87
Direktør Johs. Rørbye	92
Proprietær E. Nielsen	93
Politimester C. H. Hjelmer	94
Proprietær J. A. Løvengreen	99
Købmand Marius Petersen	102
Sparekassebogholder R. Bertelsen	103
Sparekasseassistent W. Bernsteen	104
Sparekassedirektør J. Kisbye	105
Sparekassedirektør V. Hanson	106
Sparekassebogholder C. Truelsen	107
Kæmner S. A. Møller	108
Handelsagent Rixen Rasmussen	109
Sparekassens Kontor 1912	111
Sparekassens Tilsynsraad 1932	113
Sparekassens Kontor 1932	115
Sparekassebud Jul. Hansen	116
Ringsted Torv 1932	117
Sparekassens Bygning 1932	119

